

REFERAT Eldrerådet d. 05-03-2026

Mødedato Torsdag d. 05. marts 2026 kl. 10:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Behandling av utvalgssak.....	12
Godkjenning av eldrerådets protokoll av 05.02.2026.....	13
Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delrapport.....	15
Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud.....	44
1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn.....	59
Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov.....	62
Referatsaker.....	70
Endring av reguleringsplan for Benestad BB1 og BB5 - felt BBB4 og BBH – offentlig ettersyn.....	71
1571 Detaljregulering, Kvartal 71 - vestre del - melding om vedtatt reguleringsplan.....	72
1580 Detaljregulering, E18 Ytre ringvei - melding om vedtatt reguleringsplan.....	73
1676 Detaljregulering, Salbostad, Søm - varsel om oppstart av reguleringsarbeid.....	77
87E15 Detaljregulering Torridalsveien 86A - C og Major Laudals vei 21, endring av reguleringspla	78
1566 Detaljregulering, Hattesteinen - Flekkerøy - melding om vedtatt reguleringsplan.....	79
Varsel om oppstart av detaljregulering for 1690 Sjøledning fra Høllen til Bredalsholmen.....	80

Punkt .: Møtedokumenter

Bilag

Fremtidsfullmakt Eldrerådet i Kristiansand 2026

Komplett innkalling_ Eldrerådet (05.03.2026)

Saksliste Eldrerådet 05.03.2026

PROTOKOLL ELDRERÅDET

Dato: 05.03.2026
Sted: Formannskapssalen
Behandlede saker: 10/26 - 14/26
Møtets varighet: Kl. 10.00 til 13.45
Møteleder: Leder i utvalg Arild Birkenes

Til stede:

Arild Birkenes
Renate Erika Charlotte Grønvold Bugge
Ingrid Wisløff Jæger
Anne Cecilie Schefte
Jan Helge Torkelsen
Johnny Greibesland
Arild Ernst Berge
Anton Ahmetaj
Leif Aksel Lindland
Ebbe Boel Pedersen
Trond Reitan

Forfall:

for Reidun Westergren
for Åse Birgit Løvdal
for Hamedawad Mahmoud Ali

Til stede fra administrasjonen:

Anne Grethe Widding, virksomhetsleder frivillighet og medvirkning
Elin Aabel Berglund, arkitekt By- og stedsutvikling
Priscilla Hilton, lege Helse og mestring
Eva Sand, utvalgssekretær

Dessuten møtte:

Gunnar Munkerud, fagdirektør statsforvalteren i Agder
May-Lene Rasmussen Noddeland, regionleder i Trygg Trafikk

Fremtidsfullmakt – og litt om alternativene

v/Gunnar Munkerud, fagdirektør hos Statsforvalteren i Agder

Presentasjon

- Dagens viktigste spørsmål
 - Vi lever lengre enn før, men.....
 - Alternativer hvis/når det mentale svikter
 - Vergemål for voksne
 - Vergemålsloven §33 annet ledd (etter endring 01.04.2023)
 - Alternativer til vergemål
 - Fremtidsfullmakt
 - Hvorfor særlig fokus på fremtidsfullmakter?
 - Hva er en fremtidsfullmakt?
 - Fullmakter med fremtidsvirkning
 - Hvorfor fremtidsfullmakt?
 - Faremomenter
 - Hvordan kan faremomentene minimeres?
 - Hvem bør vurdere en fremtidsfullmakt?
 - Hvem opprette fullmakten
 - Statsforvalterens rolle i fbm fremtidsfullmakter
-
- Et eksempel på FREMTIDSFULLMAKT (1)

Orientering om Trafikksikkerhet for eldre

v/May-Lene Rasmussen Noddeland

Det første Trygg Trafikk (1930-1935)

- Trygg Trafikk Agder
- Antall drepte i Norge fra 1946 og fremover
- Nasjonale mål og ulykkesutvikling
- Høy risiko for bilførere 75+
- 111 liv
- Høy fart 35%
- Rus 29%
- Mangelfull dyktighet: 44%
- 27 av 87: mangel eller feil bruk
- Forebygging
- Trafikksikker kommune mange muligheter
- Trafikksikker kommune
- Nasjonal tiltaksplan
- Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2026-2029
- Eldre fotgjengere/myke trafikanter
- Eldre bilførere
- Økt ulykkesrisiko
- Krav om helseattest fra fylte 80 år er et nødvendig trafikksikkerhetstiltak
- El-sparkesykler
- Regelverk og kontroll som tiltak for tryggere trafikk

Diverse informasjon

Orientering av Leder Arild Birkenes

- Saken vedr fotografering på eldresenter er politianmeldt. Det vil bli en orientering i Helseutvalget tirsdag 10. mars.
- Systemet for møtegodtgjøring, km-godtgjørelse og parkering er fortsatt ikke tilgjengelig for folkevalgte (de med ekstern epost adresse). Ny informasjon vil bli sendt ut fortløpende.
- Programmet til Storbykonferansen i Drammen 20.-21 mai vil bli sendt ut til eldrerådet medlemmer så fort dette foreligger. Kristiansand ønsker i sitt innlegg å orientere om Folkehelseløfte.
- Leder har også fått forespørsel om å orientere om overgrep/misbruk av eldre
- I neste eldrerådsmøte 9 april, ønskes det å vise filmen som Helsedirektoratet tok laget av Eldrerådet i Kristiansand.

Orientering av repr. Johnny Greibesland

- Gikk gjennom Kultur og idrettsutvalget møte 12/2 og trakk frem sakene;
- «Tilskudd til festivaler 2026 hvor totalt kr. 1 890 000 ble fordelt» og
- «Ny kulturlov og armlengdeprinsippets konsekvens for behandlingen av stipender og tilskudd.»
- Neste møte i Kultur- og idrettsutvalget er 12/3

10/26 Godkjenning av eldrerådets protokoll av 05.02.2026 (ark.nr. 2026000051)

Eldrerådets vedtak

Eldrerådet godkjenner protokollen fra møte 05.02.2026
(Enst.)

11/26 Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning (ark.nr. 2026000967)

Eldrerådets innstilling

Formannskapet har behandlet forslag til NOU 2026: 1 *En bærekraftig kommunesektor*, og avgir følgende høringsuttalelse:

1. Kristiansand kommune støtter kommisjonens anbefalinger om følgende endringer:
 - a. Avvikling av lærernormen

- b. Avvikling av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenestene (Enst.)
 - 1. En avvikling av kompetansekrav innen helse- og omsorgstjenestene, basert på digitale løsninger, må ikke medføre at innbyggere med manglende tilgang til digitalt utstyr, mangelfull digital kompetanse og ferdighet, vil oppleve negative effekter som digitalt utenforskap, redusert tilgang til tjenester og utrygghet.
Det må sikres at innbyggere som ikke har adgang til digitalt utstyr og mangler kompetanse blir ivaretatt.
(Enst.)
- c. Innlemming av 22 øremerkede tilskudd til kommunesektoren
- d. Sammenslåing av tre tilskudd på natur- og klimafeltet
- e. Avvikle grunnskoletilskuddet
- f. Forenkling i Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem
- 2. Kristiansand kommune anbefaler at kommunekommisjonen i arbeidet med andre delutredning prioriterer forslag som reduserer samlet statlig styringstrykk mot kommunene, herunder vurderer behovet for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet.
- 3. Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen jobber videre med følgende tema i andre delutredning:
 - a. Mer fleksible bemanningsnormer og kompetansekrav innen både barnehagesektoren og innen helse- og omsorgssektoren (Enst.)
 - 1. Innbygger/brukerperspektivet må inkluderes i vurderinger i forhold til innovasjon og digitalisering på en slik måte at nødvendige forutsetninger for kunnskapstilgang, innsyn, tillit og trygghet blir ivaretatt.
(Enst.)
- b. Behov for å endre rettighetsfesting på noen områder
- c. Gjennomgang av sektorlover for å se om det kan skapes rom for større lokal tilpasning og fleksibilitet. Gjennomgang av helse -og omsorgslovgivningen bør avstemmes med det pågående arbeidet i helsereformutvalget.
- d. Forenklinger i noen av plan- og bygningslovens (med forskrifter) bestemmelser
- e. Lover som binder ressurser i kommunesektoren til administrativ ressursbruk med liten eller ingen opplevd nytte for innbyggerne
- f. Behov for egen lov om varsling.
- g. Endringer i forsøksloven som kan åpne for at kommuner kan gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder. Det gjelder særlig reguleringer innen taushetsplikt og personvern.
- h. Veiledere og faglige retningslinjer og deres status, anvendelse og rettslige betydning.
- i. Pedagogiske virkemidler som er erstatning for juridiske krav.
- j. Kommunenes rolle i utforming av veiledere og faglige retningslinjer.
- k. Innlemming eller forenklinger av øremerkede tilskudd. Tilskudd til ressurskrevende tjenester utredes separat
- l. Hvordan statsforvalterne utøver sin rolle og utvikler denne i tråd med omstillingsbehov i offentlig sektor.
- m. Behov for færre og større kommuner for å kunne ivareta de lovpålagte oppgavene på en forsvarlig måte.
- n. Statens rolle i å fremme digitalisering, innovasjon og forskning i kommunesektoren

- o. Statlige tiltak for bedre kvalitet og tilgang på registerdata, og om noen rapporteringskrav kan erstattes av veiledninger.
- p. Statlige virkemidler som kan fremme tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse, herunder systemhindringer i NAV's regelverk, utdanningssektorens rolle og samarbeidet mellom partene i arbeidslivet (Enst.)
- 1. Det må foretas en gjennomgang av forhold i lov- og regelverk innen arbeidslivet for å kunne åpne for at eldre i større grad kan inngå som en arbeidskraftsressurs både i offentlig og privat virksomhet. Eldrerådet rår til at det i delrapporten også foretas en gjennomgang av statlig finansiering av eldreomsorgen. (Enst.)

Forslag:

Eldrerådet fremmet følgende tilleggsforslag til punkt 1b, 3a, 3p

Punkt 1 b

«En avvikling av kompetansekrav innen helse- og omsorgstjenestene, basert på digitale løsninger, må ikke medføre at innbyggere med manglende tilgang til digitalt utstyr, mangelfull digital kompetanse og ferdighet, vil oppleve negative effekter som digitalt utenforskap, redusert tilgang til tjenester og utrygghet.

Det må sikres at innbyggere som ikke har adgang til digitalt utstyr og mangler kompetanse blir ivaretatt.»

Punkt 3 a

«Innbygger/brukerperspektivet må inkluderes i vurderinger i forhold til innovasjon og digitalisering på en slik måte at nødvendige forutsetninger for kunnskapstilgang, innsyn, tillit og trygghet blir ivaretatt.»

Punkt 3 p

«Det må foretas en gjennomgang av forhold i lov- og regelverk innen arbeidslivet for å kunne åpne for at eldre i større grad kan inngå som en arbeidskraftsressurs både i offentlig og privat virksomhet.

Eldrerådet rår til at det i delrapporten også foretas en gjennomgang av statlig finansiering av eldreomsorgen»

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådets tilleggsforslag til punkt 1b ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 1 b 1

Eldrerådets tilleggsforslag til punkt 3a ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 3 a 1.

Eldrerådets tilleggsforslag til punkt 3p, ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 3 p 1

12/26 Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud
(ark.nr. 2025008738)

Eldrerådets innstilling

1. Det er en betydelig geografisk skjevfordeling i de aktuelle tomter/beliggenheter for plassering av nye boenheter for Rus/Psykiatri/Midl boliger i Administrasjonens forslag. Av de 8 mest aktuelle plasseringene er 5 i området Randesund/Hånes og 1 på Vige rett over Varoddbroa.

Det er de seneste årene etablert 3 relativt store slike boenheter i dette området, så området må ikke bli belastet med flere slike enheter nå! Tomten ved Hånesveien ligger like ved krysset til Hveteveien og i området Havreveien/Hveteveien har det vært mange uønskede hendelser! Derfor må man ikke legge opp til nye boenheter i dette området!

Det er mange barn og unge som leker og går til skoler og idrettsanlegg i området, men det er også flere Eldre på Hånes som nå følger det utrygt å gå hjem fra bussen om kvelden!

De 5 alternative plasseringsforslagene i Hånes/Randesund bør derfor fjernes fra listen over aktuelle tomter.

Kommunen må sørge for å spre denne type boenheter over flere deler av kommunen. Det er flere bydeler/områder som ikke er nevnt verken som 1. og 2. prioritet. Alle bydeler må ta ansvar i saker som denne (Enst.)

2. Før nye arealer tas i bruk, skal det være vurdert om det er mulig med utvidelse eller omdisponering av eksisterende samlokaliserte boliger til andre brukergrupper, i tråd med behovene for boliger for vanskeligstilte.» (Enst.)

Forslag:

Kommunedirektørens innstilling:

«1. Bystyret gir sin tilslutning til at det settes i gang nødvending planarbeid for å avklare utnyttelse av arealene foreslått som prioritet 1. Dette for å dekke framtidige behov for samlokaliserte boliger for personer med rus og/eller psykiske helseutfordringer og midlertidig botilbud.

2. Dersom arealene satt opp som prioritet 1 ikke lar seg gjennomføre, gir bystyret tilslutning til at det settes i gang planarbeid med arealer satt opp som prioritet

3. Før nye arealer tas i bruk, skal det være vurdert om det er mulig med utvidelse eller omdisponering av eksisterende samlokaliserte boliger til andre brukergrupper, i tråd med behovene for boliger for vanskeligstilte.»

Eldrerådet fremmet følgende forslag:

«Det er en betydelig geografisk skjevfordeling i de aktuelle tomter/beliggenheter for plassering av nye boenheter for Rus/Psykiatri/Midl boliger i Administrasjonens forslag. Av de 8 mest aktuelle plasseringene er 5 i området Randesund/Hånes og 1 på Vige rett over Varoddbroa.

Det er de seneste årene etablert 3 relativt store slike boenheter i dette området, så området må ikke bli belastet med flere slike enheter nå! Tomten ved Hånesveien ligger like ved krysset til Hveteveien og i området Havreveien/Hveteveien har det vært mange uønskede hendelser! Derfor må man ikke legge opp til nye boenheter i dette området!

Det er mange barn og unge som leker og går til skoler og idrettsanlegg i området, men det er også flere Eldre på Hånes som nå følger det utrygt å gå hjem fra bussen om kvelden!

De 5 alternative plasseringsforslagene i Hånes/Randesund bør derfor fjernes fra listen over aktuelle tomter.

Kommunen må sørge for å spre denne type boenheter over flere deler av kommunen. Det er flere bydeler/områder som ikke er nevnt verken som 1. og 2. prioritet. Alle bydeler må ta ansvar i saker som denne.»

Voteringer:

Ved alternativ votering ble Eldrerådets forslag enstemmig vedtatt, vedtakets punkt 1, mens kommunedirektørens innstilling til punkt 1. og 2 falt. Kommunedirektørens innstilling til punkt 3 ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 2.

13/26 1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn (ark.nr. 2020006455)

Eldrerådets innstilling

1. Areal- og miljøutvalget legger detaljregulering for Kirkegata – vestre del med plankart sist datert 17.02.2026 og bestemmelser sist datert 18.02.2026 ut til offentlig ettersyn.

2. Areal- og miljøutvalget legger oppheving av reguleringsplan for Kirkegata, miljøzone, plan id 700, vedtatt 29.10.1997, ut til offentlig ettersyn.
(Enst.)

3. I forbindelse med den stadige reduksjonen av antall gateparkeringsplasser i sentrum må det utarbeides nye rettighetskriterier som best mulig ivaretar og prioriterer brukere med funksjonsnedsettelse og eldre med reduserte mobilitetsfunksjoner
(Enst.)

Forslag:

Eldrerådet fremmet følgende tilleggsforslag:

«I forbindelse med den stadige reduksjonen av antall gateparkeringsplasser i sentrum må det utarbeides nye rettighetskriterier som best mulig ivaretar og prioriterer brukere med funksjonsnedsettelse og eldre med reduserte mobilitetsfunksjoner.»

Voteringer:

Eldrerådets tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 3 Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

14/26 Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov
(ark.nr. 2025019615)

Eldrerådets innstilling

1. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov
2. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny helseberedskapslov
(Enst.)

Referatsaker

Saknr	Arkivsak	Tittel
R-3/26	2025002473-31	Endring av reguleringsplan for Benestad BB1 og BB5 - felt BBB4 og BBH – offentlig ettersyn
R-4/26	2020078872-150	1571 Detaljregulering, Kvartal 71 - vestre del - melding om vedtatt reguleringsplan
R-5/26	2020103042-172	1580 Detaljregulering, E18 Ytre ringvei - melding om vedtatt reguleringsplan
R-6/26	2023008465-29	1676 Detaljregulering, Salbostad, Søm - varsel om oppstart av reguleringsarbeid
R-7/26	2023024219-42	87E15 Detaljregulering Torridalsveien 86A - C og Major Laudals vei 21, endring av reguleringsplan - offentlig ettersyn
R-8/26	2025003343-176	1566 Detaljregulering, Hattesteinen - Flekkerøy - melding om vedtatt reguleringsplan
R-9/26	2026002383-1	Varsel om oppstart av detaljregulering for 1690 Sjøledning fra Høllen til Bredalsholmen

EVENTUELT:

Repr. Leif Aksel Lindland informerte om at rapporten fra Ide-dugnaden vedr. Kongens senterets fremtid er ferdig.
Lite nytt kom frem i rapporten.

Møtet hevet.

Punkt .: Behandling av utvalgssak

Punkt 10/26: Godkjenning av eldrerådets protokoll av 05.02.2026

Bilag

Protokoll Eldrerådet 05.02.2026

ORGANISASJON
Politisk sekretariat

Kristiansand
kommune

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2026000051
Saksbehandler Eva Sand

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Eldrerådet	05.03.2026	10/26

GODKJENNING AV ELDRERÅDETS PROTOKOLL AV 05.02.2026

ELDRERÅDET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 05.03.2026 SAK 10/26

Eldrerådets vedtak

Eldrerådet godkjenner protokollen fra møte 05.02.2026
(Enst.)

06.03.2026

Punkt 11/26: Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delrapport

Bilag

Vedtak RPF, 05032026, Sak 11/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak PSU, 10032026, Sak 7/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak Form, 18032026, Sak 21/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak KOMM, 10032026, Sak 13/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak HELSEUTV, 10032026, Sak 15/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak KULT, 12032026, Sak 19/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak OPPV, 17032026, Sak 14/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak , 10032026, Sak 14/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Vedtak ARMU, 05032026, Sak 51/26, Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Høring av NOU 2026 1 En bærekraftig kommunesektor(582873)

KS _ saksframlegg til hovestyremøte 13 feb 2026

Dato 27. januar 2026
Saksnr.: 2026000967-2
Saksbehandler Anne Aunevik
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang	Møtedato
Eldrerådet	05.03.2026
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	05.03.2026
Areal- og miljøutvalget	05.03.2026
Partssammensatt utvalg	10.03.2026
Helseutvalget	10.03.2026
Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget 2025-26	10.03.2026
Kultur- og idrettsutvalget	12.03.2026
Formannskapet	18.03.2026
Kommunalutvalget	10.03.2026
Oppvekstutvalget	17.03.2026

Høringsinnspill fra Kristiansand til Kommunekommisjonens første delutredning

Forslag til vedtak

Formannskapet har behandlet forslag til NOU 2026: 1 *En bærekraftig kommunesektor*, og avgir følgende høringsuttalelse:

1. Kristiansand kommune støtter kommisjonens anbefalinger om følgende endringer:
 - a. Avvikling av lærernormen
 - b. Avvikling av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenestene
 - c. Innlemming av 22 øremerkede tilskudd til kommunesektoren
 - d. Sammenslåing av tre tilskudd på natur- og klimafeltet
 - e. Avvikle grunnskoletilskuddet
 - f. Forenkling i Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem
2. Kristiansand kommune anbefaler at kommunekommisjonen i arbeidet med andre delutredning prioriterer forslag som reduserer samlet statlig styringstrykk mot kommunene, herunder vurderer behovet for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet.
3. Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen jobber videre med følgende tema i andre delutredning:
 - a. Mer fleksible bemanningsnormer og kompetansekrav innen både barnehagesektoren og innen helse- og omsorgssektoren
 - b. Behov for å endre rettighetsfesting på noen områder

- c. Gjennomgang av sektorlover for å se om det kan skapes rom for større lokal tilpasning og fleksibilitet. Gjennomgang av helse -og omsorgslovgivningen bør avstemmes med det pågående arbeidet i helsereformutvalget.
- d. Forenklinger i noen av plan- og bygningslovens (med forskrifter) bestemmelser
- e. Lover som binder ressurser i kommunesektoren til administrativ ressursbruk med liten eller ingen opplevd nytte for innbyggerne
- f. Behov for egen lov om varsling.
- g. Endringer i forsøksloven som kan åpne for at kommuner kan gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder. Det gjelder særlig reguleringer innen taushetsplikt og personvern.
- h. Veiledere og faglige retningslinjer og deres status, anvendelse og rettslige betydning.
- i. Pedagogiske virkemidler som er erstatning for juridiske krav.
- j. Kommunenes rolle i utforming av veiledere og faglige retningslinjer.
- k. Innlemminger eller forenklinger av øremerkede tilskudd. Tilskudd til ressurskrevende tjenester utredes separat
- l. Hvordan statsforvalterne utøver sin rolle og utvikler denne i tråd med omstillingsbehov i offentlig sektor.
- m. Behov for færre og større kommuner for å kunne ivareta de lovpålagte oppgavene på en forsvarlig måte.
- n. Statens rolle i å fremme digitalisering, innovasjon og forskning i kommunesektoren
- o. Statlige tiltak for bedre kvalitet og tilgang på registerdata, og om noen rapporteringskrav kan erstattes av veiledninger.
- p. Statlige virkemidler som kan fremme tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse, herunder systemhindringer i NAV's regelverk, utdanningssektorens rolle og samarbeidet mellom partene i arbeidslivet

Sammendrag

Kommunekommisjonen leverte NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor til Kommunal- og distriktsdepartementet 9. januar i år. Departementet sendte delutredningen på høring 16. januar. Høringsfristen er 16. april 2026.

I denne første delutredningen beskriver kommisjonen det norske kommunesystemet, statens styring og utfordringer kommunesektoren står overfor. Endringer i befolkningssammensetningen og konsekvenser for behov for og tilgang til arbeidskraft trekkes særlig fram. Kommisjonen foreslår konkrete endringer i den statlige styringen, knyttet til både juridiske og økonomiske virkemidler. Videre skisserer kommisjonen rammene for den andre delutredningen som skal være ferdig i løpet av 2026, og gir eksempler på aktuelle tema for videre arbeid.

Kommunedirektørens forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune er basert på innspill fra egen organisasjon og høringsinnspill som allerede er sendt fra KS. Forslagene til høringsinnspill er tredelt:

- 1) Innspill til de syv konkrete endringsforslagene fra kommisjonen
- 2) Innspill til rammer for andre delutredning
- 3) Innspill til aktuelle tema i andre delutredning

Vedlegg:

Høring av NOU 2026:1 *En bærekraftig kommunesektor*

Saksutredning

1. Bakgrunn for saken

Kommunekommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 9. mai 2025, og fikk i oppdrag å foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også vurdere og foreslå tiltak om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner.

Kommisjonen leverte første delutredning til Kommunal- og distriktsdepartementet 9. januar 2026: [NOU 2026: 1 «En bærekraftig kommunesektor»](#). Departementet sendte delutredningen på høring 16. januar med høringsfrist 16. april (høringsbrev vedlegges).

I sin første delutredning beskriver kommisjonen det norske kommunesystemet, statens styring og utfordringer kommunesektoren står overfor. Endringer i befolknings-sammensetningen og konsekvenser for behov for og tilgang til arbeidskraft trekkes særlig fram. Kommunekommisjonens framhever at lokalt selvstyre er viktig både for å gi innbyggerne lokaldemokratisk innflytelse og at det er den mest ressurseffektive måten å sikre en bærekraftig velferd over hele landet. Et sentralt prinsipp i fordelingen av oppgaver mellom stat og kommune er nærhetsprinsippet. Det innebærer at offentlige oppgaver i størst mulig grad bør løses på det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne. Norge har en desentralisert oppgaveløsning, der kommunesektoren har ansvar for et bredt spekter av oppgaver. Hensynet til demokrati, deltakelse og effektivitet er en viktig del av begrunnelsen for desentraliseringen

Norge er en enhetsstat og staten har legitime grunner til å styre kommunesektoren. Spørsmålet er ikke om staten skal styre, men hvor mye og hvor detaljert den statlige styringen skal være. Den enkelte regulering av kommunesektoren vil i de fleste tilfeller være godt begrunnet, isolert sett. Men summen er allerede i dag problematisk, og vil bli enda mer krevende framover

Når det gjelder statlig styring og hvilke styringstiltak som bør fjernes, har kommisjonen lagt vekt på i hvor stor grad et styringstiltak hindrer lokale prioriteringer. Den styringen som begrenser kommunenes handlingsrom mest, er styring som handler om en bestemt innsats. Krav til bemanning og ulike kompetansekrav kan normalt plasseres her. Økonomisk detaljstyring i form av øremerking innebærer også styring av innsats. Styring av aktiviteter i form av for eksempel ulike prosedyre- og saksbehandlingskrav er en form for statlig detaljstyring som er inngripende, men som i utgangspunktet gir kommunene noe større handlefrihet enn regulering av innsatsen.

Når det gjelder konsekvenser for tjenestetilbudet, er det etter kommisjonens vurdering effektene forslagene kan ha for *det samlede tjenestetilbudet* som må tillegges størst vekt. Kommunesektoren kjenner egne behov og utfordringer best. Kommisjonen har stor tillit til at kommunene med utgangspunkt i dette gjør gode prioriteringer av hvordan tjenestetilbudet bør innrettes og ressursene prioriteres. Det å gi sektoren noe økt handlingsrom til lokale prioriteringer, innenfor rammene av et fortsatt tydelig nasjonalt regelverk, legger etter kommisjonens vurdering til rette for at kommunene kan tilby et bedre og mer likeverdig samlet tjenestetilbud. Et likeverdig tilbud er ikke nødvendigvis et likt tilbud, og forslagene kan medføre noe større variasjon i tjenestetilbudet. Dette gjelder både innad i den enkelte kommune, og på tvers av kommuner.

Kommisjonen foreslår sju konkrete endringer som de vurderer det er mulig å gjennomføre uten videre utredning. Høringsinstansene blir bedt om å komme med innspill på disse anbefalingene.

I tillegg skisserer kommisjonen rammene for den andre delutredningen (også kalt NOU 2) som skal være ferdig i løpet av 2026. Departementet ønsker at høringsinstansene gir innspill på rammene for videre arbeide, og hvilke tema kommisjonen skal prioritere.

KS hovedstyre behandlet forslag til høringsinnspill 13. februar. Kommunedirektørens forslag til hørings svar er i stor grad basert på saksframlegget fra KS administrasjon, og det som foreløpig er publisert fra KS når det gjelder hovedstyrets vedtak¹. I tillegg er det innhentet innspill fra egen organisasjon.

Kommunedirektørens forslag til høringsinnspill er tredelt:

- 4) Innspill til de syv konkrete endringsforslagene fra kommisjonen
- 5) Innspill til rammer for andre delutredning
- 6) Innspill til aktuelle tema i andre delutredning

For hvert forslag er det en kort informasjon om tema og om kommisjonen vurdering. Hvis KS administrasjon har skrevet om tema i sitt saksframlegg, står det gjengitt under hvert punkt (saksframlegget vedlegges saken). Til slutt i hvert punkt står kommunedirektørens vurdering og forslag til innspill fra Kristiansand kommune.

Kommunedirektøren vil gjøre formannskapet oppmerksom på at hun er medlem av kommunekommisjonen.

2. Kommisjonens anbefalinger om konkrete endringer

2.1. Avvikling av lærernormen

Om lærernormen

I forskrift til opplæringsloven har staten fastsatt et forholdstall mellom elevtimer og lærertimer i ordinær undervisning (gruppestørrelse 2). Dette innebærer at det maksimalt kan være 15 elever per lærer på 1. til 4. trinn og 20 elever per lærer på 5. til 7. trinn og på 8. til 10. trinn på den enkelte skole. Dette er ikke et krav til den faktiske størrelsen på en undervisningsgruppe, men et krav til et gjennomsnitt per hovedtrinn på den enkelte skole.

Kommisjonen anbefaling

Kommisjonens flertall anbefaler avvikling av lærernormen. Det begrunnes med at normen hindrer kommunene i å prioritere utfra lokale forhold og reduserer effektiviteten i styringssystemet. De mener det bør være opp til den enkelte skoleeier å vurdere hvilken bemanning av lærere og andre yrkesgrupper som er nødvendig for å gi et forsvarlig skoletilbud i tråd med opplæringslovens bestemmelser om kvalitet i skoletilbudet.

Subsidiært mener kommisjonens flertall at lærernormen bør løftes fra skole- til kommunenivå. Dette kan gjøres enten ved å forskriftsfeste en gjennomsnittlig lærerdekning for kommunen sett under ett, eller per hovedtrinn i kommunen.

Høringsinnspill fra KS

KS mener prinsipielt at bemanningsnormer og formelle kompetansekrav er uegnede og unødvendige virkemidler i statens styring av kommunene, og at de bør unngås. De legger fram to alternativer for hovedstyret:

- Alternativ 1: Dagens lærernorm bør endres fra å gjelde på hovedtrinn per skole til kommunenivå.
- Alternativ 2: Dagens lærernorm bør avvikles

KS begrunner forslaget med at bemanningsnormer og formelle kompetansekrav er et styringsvirkemiddel som i betydelig grad begrenser muligheten for å tilpasse ressursbruken til lokale behov og forutsetninger. Allerede i dag har mange kommuner, særlig de minst sentrale, store utfordringer med å rekruttere ulike typer arbeidskraft. Med dagens og fremtidens økende arbeidskraftsbehov, fremstår kravene som urealistiske og løser ikke kjernen i utfordringene. I tillegg utfordrer de arbeidsgivers styringsrett.

¹ Se pressemelding fra KS 13. februar 2026: [- Vi står samlet for å redusere statens styring - Hjem](#)

Kommunedirektørens vurdering

Bemanningsnormen ble innført uten at kommunen fikk tilført statlige midler, og internt i kommune ble det ikke gjort endringer i prioriteringer. Normen gjelder på skole- og hovedtrinn-nivå. Dette har i praksis ført til at 1-7 skoler ikke kan gjøre prioriteringer på tvers av hovedtrinn dersom ikke hovedtrinnet oppfyller normen.

Dagens ordning med lærernorm på hovedtrinn-nivå oppleves lite hensiktsmessig for skolesektoren i Kristiansand. Den er til hinder for å gjøre interne prioriteringer på skolenivå, som å disponere lærerressurser på tvers av hovedtrinn. Utfordringene kan illustreres med to tilsynssaker i Kristiansand. Statsforvalter har åpnet tilsyn på lærernormen på to skoler, og på den ene skolen overoppfylles normen på trinn 5-7 mens det mangler bare litt for å oppfylle på trinn 1-4.

Hvis lærernormen blir løftet fra hovedtrinn-nivå til skolenivå ville det øke fleksibiliteten for hver skole. Men det vil fortsatt ikke være fleksibelt for kommunen å kunne disponere mer ressurser på tvers av skoler enn det som nå gjøres, det gjelder særlig muligheten for å omfordele ressurser fra skoler i områder med gode sosioøkonomiske forhold til skoler i områder med svakere sosioøkonomiske forutsetninger.

Avvikling av lærernormen vil gi kommunen som helhet det mest fleksible utgangspunktet for å tilpasse ressursbruken til lokale behov og forutsetninger. Uten lærernorm vil kommunen ha bedre mulighet for å sette inn ekstra støtte til lærere som står i særlig krevende arbeidssituasjon, også ved bruk av andre yrkesgrupper, som assistenter, miljøterapeuter mv. Uten lærernorm vil kommunens prioritering av lærerbemanning måtte baseres på indikatorer og politiske føringer. Å fjerne lærernormen kan fra et ansatt perspektiv oppleves truende, fordi de de kan frykte at kommunen har et lavere mål for lærerdekning enn de mener det er faglig grunnlag for og at kvaliteten i skoletilbudet kan gå ned. Kommunedirektøren har, som kommisjonen, stor tillit til at kommunen vil gjøre gode prioriteringer av hvordan skoletilbudet bør innrettes og ressursene prioriteres for å sikre kvalitet i opplæringen.

Hvis lærernormen beholdes, men løftes til kommunenivå, vil det i stor grad kunne ivareta kommunens behov for fleksibilitet i bruk av kompetanse. Dette vil gi kommunen bedre mulighet for å sette inn lærerressurser der det er størst behov for dem, av hensyn til både områders særpreg og ulike elevgruppers behov. Samtidig vil det redusere kommunens mulighet for å gjøre helhetlig prioriteringer på tvers av kommunalområder. Det er ikke er normkrav på andre profesjoner. Normkrav på bare en profesjon vil binde opp kommunens ressurser og dermed være til hinder for å gjøre en helhetlig vurdering av kommunens totale fordeling av ressurser.

Kommunedirektørens samlede vurdering er at avvikling av lærernormen gir kommunene mest fleksibilitet når det gjelder bruk av kompetanse og helhetlig prioritering av ressurser. Alternativt bør den løftes til kommunenivå.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune støtter anbefaling om avvikling av lærernormen i skolen.
--

2.2. Avvikling av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesten

Om kompetansekrav i helse- og omsorgstjenester

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 inneholder krav om at kommuner skal ha knyttet til seg minimum følgende profesjoner: lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesykepleier, ergoterapeut og psykolog.

Kommisjonens anbefaling

Kommisjonens flertall mener at en fjerning av kompetansekravene vil gi kommunene økt fleksibilitet til å utnytte kompetansen som er tilgjengelig lokalt. Økt fleksibilitet for kommunene vil bli stadig viktigere i årene som kommer, med økt mangel på arbeidskraft

og vanskeligheter med å rekruttere riktig kompetanse. Da er det viktig at kommunene gis det nødvendige handlingsrommet til å finne gode løsninger lokalt til det beste for innbyggere som er avhengige av gode helse- og omsorgstjenester

Høringsinnspill fra KS

KS støtter at de formelle kompetansekravene i helse- og omsorgstjenestelovens § 3-2 oppheves. KS mener fjerning av kompetansekravene ikke representerer en stor endring, men at det er et steg i retning av mindre detaljert lovstyring på et felt som krever tverrfaglig samarbeid med en rekke profesjoner.

Kommunedirektørens vurdering

Helse- og omsorgstjenestene er ferd med å igangsette en større omstilling for å kunne møte endrede forutsetninger og behov framover. Både digitalisering av tjenester og endret fordeling av oppgaver og ansvar inngår i omstillingsarbeidet. Det åpner for mer fleksibel bruk av kompetanse. Definerede kompetanse og profesjonskrav kan da være til hinder for lokalt handlingsrom, og en barriere for å utvikle mer effektive måter å gi tjenester på.

Mer fleksibel bruk av kompetanse kan medføre en større variasjon mellom kommuner. Større lokalt handlingsrom gir kommunene et enda større ansvar for å sikre at alle brukergrupper blir synliggjort og ivaretatt på en likeverdig måte. Samtidig vil innholdet i tjenestene fortsatt være styrt av lovkrav om forsvarlighet, og dermed bidra til at kommunene finner gode løsninger for sine innbyggere.

Kommunedirektøren slutter seg til vurderingene fra kommisjonen og KS om at oppheving av kompetansekravene gir mer fleksibilitet for å finne lokale løsninger. Det er knyttet refusjonsmuligheter til enkelte profesjoner og kompetansekrav, eks fysioterapeuter. Ved en profesjonsnøytralitet må en slik utredning også vurdere hvordan kommunene sikres refusjoner.

Kommunedirektørens forslag til høringssvar: Kristiansand kommune støtter at de formelle kompetansekravene i helse- og omsorgstjenestelovens § 3-2 oppheves.

2.3. Innlemming av øremerkede tilskudd til kommunesektoren

Om øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd er midler kommunene skal bruke til et bestemt formål, som oftest etter søknad. Dette utgjør et unntak fra hovedregelen om rammefinansiering. Hensikten med øremerkede tilskudd vil ofte være å gi insentiver til større ressursbruk på et område enn det som ville vært tilfelle dersom kommunene fritt fikk disponere midlene. I 2026 anslås omfanget på øremerkede tilskudd til 42 mrd. kroner, når tilskudd til arbeid med flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag og asylsøkere holdes utenfor. Dette utgjør i overkant av 5 prosent av kommunesektorens anslåtte samlede inntekter.

Av veilederen for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner framgår det at øremerking skal forbeholdes følgende tilfeller:²

1. Der det er et sterkt nasjonalt ønske om å bygge ut en tjeneste som har lav dekningsgrad på landsbasis. Øremerking bør i slike tilfeller kun benyttes på noen få sektorer over en avgrenset tidsperiode.
2. For tjenester som bare er aktuelle i avgrensede geografiske områder eller i et avgrenset tidsrom, som kun skal gis til noen kommuner eller fylkeskommuner, eller som kun gjelder visse grupper av innbyggere, kan øremerking vurderes.
3. Finansiering av tidsavgrensede forsøk og prosjekter i enkelte kommuner

Kommisjonens anbefaling

² Kommunal- og distriktsdepartementet (2024)

Kommisjonens flertall foreslår at 22 øremerkede tilskudd innlemmes i kommunesektorens rammetilskudd³. Med innlemming menes det at tilskuddsordningene avvikles, og at midlene legges inn i rammetilskuddet og fordeles til kommunene og fylkeskommunene etter ordinære kriterier i inntektssystemet. I vurderingen av hvilke tilskudd som skal innlemmes har kommisjonens flertall valgt ut tilskudd som de mener i liten grad oppfyller de tre kriteriene fra veilederen for statlig styring.

Kommisjonens flertall begrunner forslaget med at dagens store omfang av tilskuddsordninger utfordrer rammestyringsprinsippet og innskrenker det lokale handlingsrommet mer enn hva som er hensiktsmessig (se også pkt 4.8 om kommisjonens forslag til videre arbeid med vurdering øremerkede tilskudd).

Høringsinnspill fra KS

KS støtter kommisjonens forslag til innlemming av øremerkede tilskudd, med unntak av forslaget om innlemming av den delen av veterinærtilskudd som gis spesielt som stimuleringsstilskudd til dekning av veterinærtjenester på dagtid i kommuner med svakt næringsgrunnlag.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til anbefalingene og vurderingene fra kommisjonen og fra KS. Dagens ordninger tar mye administrativ kapasitet både når det gjelder søknader og prioriteringer. Samtidig bidrar disse tilskuddene til at kommunen ivaretar tiltak som ellers vanskelig når fram i en budsjettprosess. Det gjelder for eksempel tilskudd til kompetansebygging, omstilling og til forebyggende tjenester.

Hvis de foreslåtte øremerkede tilskuddene innlemmes i rammetilskuddet for kommunene, kan det være en risiko for at kommunene ikke prioriterer de aktuelle tiltakene innenfor sin ramme. Det vil da kreve at kommunene har et godt kunnskapsgrunnlag, samt systemer for å kunne prioritere tiltak på tvers av områder.

Kristiansand benytter seg av flere av disse øremerkede ordningene, og hvis det blir vedtatt å avvikle dem, bør det gjøres en intern vurdering av hvilken konsekvens det skal få for kommunens egne prioriteringer og prioriteringsprosesser.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune støtter anbefaling om å innlemme 22 tilskuddsordninger i rammetilskuddet for kommunene
--

2.4. Sammenslåing av tilskudd på natur- og klimafeltet

Om tilskudd på natur- og klimafeltet

Klima- og miljødepartementet har i dag tre øremerkede tilskudd knyttet til arbeid med natur og klima i kommunesektoren:

1. Natursatmidler skal gi støtte til kommuner i arbeidet med å ivareta naturmangfold i sin arealplanlegging og til gjennomføring av tiltak som bedrer ivaretagelsen av naturmangfoldet i kommuner.
2. Klimasatsordningen har som formål å fremme klimatiltak ved å støtte prosjekter som bidrar til reduksjon i utslipp av klimagasser og omstilling til lavutslippssamfunnet.
3. Klimatilpasningsordningen skal fremme arbeidet med klimatilpasning i kommuner og fylkeskommuner ved å bidra til å øke kunnskapen om hvordan klimaendringene rammer dem, og om hvilke tiltak som må settes i verk for å måle klimaendringene.

Kommisjonens anbefaling

Kommisjonen anbefaler ikke innlemming av disse tre øremerkede tilskuddene i rammetilskuddet. Området klima og natur er et eksempel på et område der tiltak vil

³ Oversikten over de 22 øremerkede tilskuddene står i [pkt 7.4.4](#). i kommisjonens rapport

kunne ha betydelige eksterne virkninger for samfunnet som helhet. Kommunene står ofte i krevende vurderinger der hensyn til blant annet samfunnsutvikling og næringsutvikling må veies opp mot hensyn til klima og natur. Mye tyder på at kommunene prioriterer klima og natur lavere enn det som ville regnes som samfunnsøkonomisk lønnsomt, og at det derfor bør ha noe statlig styring.

Kommisjonen anbefaler at de tre tilskuddsordningene til natursats, klimasats og klimatilpasning forenkles ved å slå dem sammen til én større øremerket tilskuddsordning. Det å se ordningene i sammenheng, vil kunne legge bedre til rette for at det er de beste og mest effektive tiltakene som blir prioritert. Det vil også lette søknads- og rapporteringsbyrden både for staten og kommunesektoren. Større og mer fleksible ordninger kan også gi økt handlingsrom til kommunene.

Kommunedirektørens vurdering

KS har ikke avgitt høringsinnspill på denne anbefalingen. Kommunedirektøren slutter seg til kommisjonens vurderinger og anbefaling. Når ordningene sees i sammenheng, vil det legge bedre til rette for at det er de beste og mest effektive tiltakene som blir prioritert. Det vil også lette søknads- og rapporteringsbyrden både for staten og kommunesektoren. Større og mer fleksible ordninger kan også gi økt handlingsrom.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune støtter kommisjonens anbefaling om å slå sammen de tre tilskuddsordningene på natur- og klimafeltet.
--

2.5. Heve beløpsgrensen for krav til rapportering på øremerkede tilskudd

Om krav til rapportering på øremerkede tilskudd

Det stilles ofte krav til at kommunene må rapportere på bruk av øremerkede tilskudd. Det følger av økonomiregelverket at krav til rapportering som hovedregel skal frafalles for øremerkede tilskudd som utgjør mindre enn 100 000 kroner for tilskuddsmottakeren

Kommisjonens anbefaling

Kommisjonen anbefaler at dagens grense for når krav til rapportering som hovedregel skal frafalles, økes fra 100 000 til 500 000. Kommisjonen legger da avgjørende vekt på hensynet til effektiv ressursbruk og god bruk av personell, særlig i kommunesektoren.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til kommisjonens vurderinger og anbefaling. Samtidig er ble beløpsgrensen allerede hevet til 1 million kroner i årets statsbudsjett. Dermed vurderes det ikke lenger som aktuelt å avgi høringsinnspill om dette forslaget.

Kommunedirektørens forslag er at Kristiansand kommune ikke avgir høringsuttalelse på denne anbefalingen, siden tiltaket allerede er iverksatt.
--

2.6. Avvikle grunnskoletilskuddet

Om grunnskoletilskuddet

Grunnskoletilskuddet ble opprinnelig innført som et tilskudd på 500 000 kroner per kommunale grunnskole i kommunen. Siden 2022 har satsen blitt prisjustert årlig, og i 2026 er den på 583 234 kroner per grunnskole. Med om lag 2 400 grunnskoler i Norge utgjør tilskuddet samlet om lag 1,4 mrd. kroner i 2026. Innføringen av tilskuddet har blitt begrunnet med et ønske om å gi kommunene insentiver til å satse på en desentralisert skolestruktur.

Kommisjonens anbefaling

Kommisjonen foreslår å avvikle tilskuddet og at midlene fordeles etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet. Forslaget begrunnes blant annet med at inntektssystemet

bør være minst mulig insentivbasert og mest mulig basert på objektive kriterier. Når kommunene får mer penger desto flere skoler de har, griper sentrale myndigheter direkte inn i kommunens vurderinger av skolestrukturen og legger føringer på de lokale prioriteringene. Kommunenes inntekter bør ikke avhenge av hvordan de organiserer tjenestetilbudet, og kommuner bør ikke tape penger på å legge ned skoler. Denne typen tilskudd kan svekke kommunenes insentiver til effektiv drift og organisering av tjenestetilbudet. Særlig nå, som mange kommuner står overfor et stort omstillingsbehov, bør tilskudd som begrenser det reelle lokale handlingsrommet unngås.

Høringsinnspill fra KS

KS støtter at grunnskoletilskuddet avvikles, og at beløpet fordeles etter ordinære kostnadsnøkler i inntektssystemet. KS begrunner dette med at tilskuddsordningen begrenser kommunenes egne valg med hensyn til hvordan tjenestetilbudet til innbyggerne organiseres.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra kommisjonen og fra KS. Midlene bør fordeles etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet, og kommunens inntekter bør ikke avhenge av hvordan de organiserer tjenestetilbudet.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune støtter at grunnskoletilskuddet avvikles, og at beløpet fordeles etter ordinære kostnadsnøkler i inntektssystemet.

2.7. Forenkling i Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem

Om Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem

Investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem er et søknadsbasert tilskudd. Formålet er å stimulere kommunene til å fornye og øke tilbudet av plasser i sykehjem og omsorgsboliger for personer som har behov for helse- og omsorgstjenester hele døgnet, uavhengig av alder, diagnose og funksjonshemming. Tilskuddet dekker om lag 50 prosent av kommunens utgifter til omsorgsboliger og sykehjems plasser. I retningslinjene stilles det en rekke krav til kommunens bruk av tilskuddet, herunder at kommunen i planleggingen tar hensyn til prinsippene om normalisering og integrering av brukere. Det innebærer at det blant annet stilles krav til at omsorgsboliger ikke skal ha institusjonsliknende preg, bør plasseres i ordinære og gode bomiljø, ikke bør være for mange, og at brukergrupper ikke må bli samlokalisert på en uheldig måte.

Tilskuddet kan gis til oppføring, kjøp, ombygging, utbedring, leie eller annen fremskaffelse av ulike typer pleie- og omsorgsplasser, øke kapasiteten av og fornye eksisterende sykehjems plasser og omsorgsboliger. Retningslinjene har detaljerte utmålingsregler og krav til hva midlene kan gå til, blant annet om søkerkommunen har tilfredsstillende lokalt produksjonskjøkken. I årene 2017 til 2022 ga Husbanken en del av tilskuddet med vilkår om netto tilvekst. Med netto tilvekst menes at det totale antallet heldøgns omsorgsplasser øker.

Kommisjonens anbefaling

Kommisjonen foreslår forenklinger av kravene knyttet til tilskuddet. De anbefaler blant annet at innholdet i og prosessen knyttet til søknad og rapportering bør gjennomgås, for å sikre at søknaden bare etterspør informasjon som er helt nødvendig for å tildele tilskuddet og vurdere om tilskuddet er brukt i tråd med formålet. Og de anbefaler fjerning av krav til utforming av tilbudet, som ikke følger direkte av annet lovverk. Begrunnelsen er at kommunene de vil få større handlingsrom i bruk av midlene.

Kommisjonen mener også at kommunene selv bør vurdere behovet for netto tilvekst sett opp mot behovet for å rehabilitere plasser. Dersom forslaget om å gjeninnføre kravet om at deler av tilsagnsrammen for investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser skal

forbeholdes tilskudd til netto tilvekst av slike plasser vedtas av Stortinget, vil det være naturlig at kommisjonen også vurderer hensiktsmessigheten av et slikt krav i en gjennomgang av tilskuddsordningen i andre delutredning

Tilskuddet delfinansierer ordinære kommunale oppgaver. Etter kommisjonens vurdering er dette i strid med prinsippet om rammestyring av kommunesektoren. Kommisjonen vil vurdere spørsmålet om innlemming i rammetilskuddet nærmere i sin neste utredning, som del av en mer prinsipiell vurdering av øremerkede investeringstilskudd.

Høringsinnspill fra KS

KS støtter forslag om forenkling av investeringstilskuddsordningen i tråd med kommisjonens forslag. KS begrunner dette med at dagens tilskuddsordning hindrer planlagte prosjekter og nødvendige investeringer, og tar ikke tilstrekkelig hensyn til lokale behov og demografiske endringer. Forenklingsbehovene knytter seg særlig til forhold som følger av forskrift og plankravet i ordningen:

- krav om heldøgns bemanning
- for rigid håndhevelse av antall plasser i bofellesskap og sykehjem
- krav om tilbakebetaling av tilskudd
- krav om samme målgruppe for ordningen over tid

Dagens krav til et mindre antall leiligheter er lite hensiktsmessig i en tid hvor kommunene har store utfordringer knyttet til tilfang på helsepersonell til bofellesskap til utviklingshemmede, og kommunene må derfor ha fleksibilitet til å bygge større enheter uten at botilbudene blir institusjonspreget.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra kommisjonen og fra KS. En forenkling av tilskuddsordningen vil bety større lokalt handlingsrom i bruk av midlene. Det betyr også at det lokale forskjellene kan øke. Kommunene vil måtte håndtere dilemma som kan oppstå hvis faglige råd og prinsipper vanskelig lar seg forene med de ressursene kommunene har til rådighet med å rekruttere fagpersonell. Derfor er det viktig at kommunene får tilgang på kunnskapsgrunnlag om brukergruppenes behov, og på kunnskap som belyser konsekvenser av ulike alternativer.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune støtter forslag om forenkling av investeringstilskuddsordningen i tråd med kommisjonens forslag.
--

3. Rammer for andre delutredning

3.1. Kommisjonen om behov for justert rammeverk for statlig styring ⁴

I det videre arbeidet vil kommisjonen vurdere ytterligere endringer i dagens styring av kommunesektoren. En annen, og kanskje større, del av kommisjonens arbeid vil handle om å vurdere tiltak på et mer systematisk og overordnet nivå. Det å gjøre enkeltendringer i dagens virkemiddelbruk vil kunne redusere den statlige styringen noe og gi økt handlingsrom på kort sikt, men vil i liten grad bøte på systemutfordringene på nasjonalt nivå som har bidratt og vil kunne bidra til å øke den statlige styringen igjen.

Kommisjonen mener det er behov for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet, både i regjering og Storting, og der summen av styringstiltak ses i sammenheng med de fastsatte økonomiske rammene.

Kommisjonen er også bedt om å vurdere og foreslå tiltak om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller til lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner. Dette kan gjelde både statlige og kommunale tiltak.

⁴ Utdrag fra [pkt 9.1 og 9.2](#) i kommisjonen rapport

Kommisjonen vil se på tiltak som kan legge til rette for at statens styring av kommunesektoren samordnes og koordineres i større grad, og at konsekvensene av det samlede styringstrykket blir belyst og vurdert.

Kommisjonen vil arbeide videre med mulige endringer i den juridiske styringen av kommunesektoren i andre delutredning. Det er denne typen styring som etter kommisjonens vurdering i størst grad innskrenker det lokale handlingsrommet, binder ressurser og hindrer effektiv og fleksibel oppgaveløsning. Samtidig kan slik styring være et virkningsfullt virkemiddel for å sikre et gitt nivå på tjenestetilbudet på tvers av kommuner.

De store velferdsområdene utgjør hoveddelen av kommunenes aktivitet, og står for en betydelig andel av kommunenes etterspørsel etter arbeidskraft. Kommisjonen vil derfor legge hovedvekt på kommunenes rolle som tjenesteyter.

Den statlige styringen er etter kommisjonens vurdering preget av at sektorinteresser ønsker best mulig kvalitet og mest mulig ressurser til sitt tjenesteområde. I møte med økende knapphet på ressurser og arbeidskraft, er det ikke gitt at det kan forventes utvidelser og kvalitetsøkning i tjenestetilbudet i årene framover. Kommunene må lede an i omstillinger av tjenestetilbudene. Det vil bli aktuelt både å gi tjenester på annen måte og å redusere nivået, og det kan være tjenester kommunen ikke lengre skal gi. I lys av dette er det etter kommisjonens vurdering behov for å vri fokus bort fra å kun styre med mål om best mulig kvalitet på det enkelte tjenesteområdet, og over til hvordan det kan legges til rette for et likeverdig og helhetlig tjenestetilbud hvor tjenesteområdene ses mer i sammenheng. Et grunnleggende premiss vil være at kommunene kan prioritere behovene til de gruppene i samfunnet som trenger det mest, slik at de mest sårbare gruppene i samfunnet ivaretas.

Økt rammestyring gir sektoren økt frihet til å disponere ressurser og tilpasse tjenestetilbudet til lokale forhold og behov. Dette kan gi bedre ressursbruk og prioritering samlet sett, og et tjenestetilbud mer tilpasset lokale forhold. Det kan imidlertid også innebære at det må aksepteres noe større forskjeller i utforming av, innhold i og kvalitet på tjenestetilbudet fra kommune til kommune.

3.2. KS om rammer for NOU 2

KS anbefaler at kommisjonen i arbeidet med NOU 2 prioriterer å bruke ressurser på å utvikle forslag som faktisk reduserer samlet statlig styringstrykk mot kommunene, både på systemnivå og ved enkeltforslag.

KS deler kommisjonens vurdering av at det er behov for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet og prinsippene nedfelt i kommuneloven, både i regjering og Storting.

KS understreker betydningen av at summen av styringstiltak ses i sammenheng med de fastsatte økonomiske rammene og den demografiske utviklingen framover, både når det gjelder etterspørsel etter tjenester fra ulike befolkningsgrupper og tilgangen på arbeidskraft

KS anbefaler at kommisjonen prioriterer å utrede, konkretisere og foreslå et justert rammeverk for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner basert på følgende hovedelementer:

- 1) Vurdere og foreslå hvordan staten kan tydeliggjøre rommet for lokalt politisk og faglig skjønn
- 2) Foreta en gjennomgang av utrednings- og beslutningsprosesser knyttet til lovarbeid med sikte på både tydeligere vurderinger av hvorvidt en regulering er egnet og nødvendig, og en høyere terskel for å gripe inn i den lokale handlefriheten

- 3) Vurdere og foreslå systemer for samordning og koordinering av lovverk, og etterfølgende evaluering av nytt lovverk
- 4) Utrede hvordan en sterkere vektlegging av konsekvenser for hele kommunens eller fylkeskommunens tjenestetilbud i statlige klageordninger kan utformes samt utrede og foreslå alternativer til statlig klagebehandling
- 5) Vurdere om overprøvingsterskelen i forvaltningsloven for prøving av det frie skjønn i større grad bør komme til anvendelse i saker etter plan- og bygningsloven - herunder dispensasjonssaker og innsigelsessaker - og i viktige velferdsrettslige lover, herunder barnevernsloven, pasient- og brukerrettighetsloven og sosialtjenesteloven, som inneholder særbestemmelser om statlig overprøving.
- 6) Vurdere om det bør etableres andre tvisteløsningsordninger i tillegg til dagens ordinære domstolsbehandling, for å behandle tvister mellom stat og kommune, hvor stat og kommuner er uenige om den skjønnsmessige lovforståelsen
- 7) Vurdere tiltak som kan gi reell samordning av styringssignaler og prioriterte oppdrag i tildelingsbrev til underliggende etater, herunder dempe omfang og detaljeringsgrad av statlig tilsyn
- 8) Redusere kommuners og fylkeskommuners informasjonsplikt overfor statsforvaltningen
- 9) Utrede tiltak som kan styrke etterlevelsen av det institusjonelle rammeverket for hvordan staten skal styre kommunesektoren
- 10) Utrede hvordan et tverrdepartementalt kontinuerlig arbeid med forenkling av eksisterende regler kan gjennomføres som del av arbeidet med kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, og inngå i de faste møtene med KS

3.3. Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra kommisjonen og KS om at andre delutredning bør konsentreres om forslag som kan bidra til å redusere statlig styringstrykk. Samtidig vil dette gi kommunene et enda større ansvar, og stiller derfor store krav til hvordan kommunene gjør sine prioriteringer. Det vil innebære tydeligere lokalt ansvar overfor innbyggerne dersom kommunen ikke oppfyller sine plikter.

I tillegg kan det bli svært krevende å prioritere forebyggende og koordinerte tiltak som ikke umiddelbart avlastar kommunens eget budsjett, selv om de er samfunnsøkonomisk lønnsomme og virker over tid. Dette kan bli en økende utfordring når rammene er stramme og handlefriheten er begrenset. Særlig små kommuner kan oppleve det mer problematisk å finne lokalt handlingsrom.

Det er viktig at staten bidrar med kunnskapsgrunnlag, samhandling og veiledning som understøtter kommunenes ansvar. Det forutsetter at departementer og direktorater samhandler på statlig nivå for å kunne gi samlede styringssignaler til kommunesektoren.

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand kommune anbefaler at kommunekommisjonen i andre delutredning prioriterer forslag som reduserer samlet statlig styringstrykk mot kommunene

4. Aktuelle tema for andre delutredning

4.1. Bemanningsnormer og kompetansekrav

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Bemanningsnormer og kompetansekrav legger føringer for hvilke innsatsfaktorer en kommune må benytte i tjenestetilbudet. Slik regulering er ment å sikre en gitt ressursinnsats eller en gitt kompetanse på områdene som reguleres. Dette utgjør imidlertid detaljert styring som legger sterke føringer for ressursbruk, og kan være til hinder for effektiv oppgaveløsning og fleksibel bruk av personell. I andre delutredning vil kommisjonen vurdere om det er flere slike bestemmelser som bør endres enn de som er

omtalt i første delutredning. Kommisjonen vil som del av dette se nærmere på normene i barnehagesektoren. Det kan også være aktuelt å se nærmere på blant annet kompetansekrav knyttet til bruk av tvang og i helse- og omsorgssektoren og språkkrav for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra land utenfor EØS og Sveits.

Høringsinnspill fra KS

KS anbefaler at kommisjonen i NOU 2 utreder og fremmer forslag om mer fleksible bemanningsnormer i barnehagesektoren, kompetansekrav knyttet til bruk av tvang i helse- og omsorgssektoren og oppmyking av språkkrav for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner utenfor EØS og Sveits.

KS viser særlig til bemanningsnormene i barnehage. I likhet med lærernormen er bemannings- og pedagognorm fastsatt på enhetsnivå, altså i den enkelte barnehage. KS mener kommisjonen bør utrede hvordan bestemmelsene kan innrettes på kommunenivå for å sikre større mer fleksibel bruk av personell som kan ivareta ulike barns behov. Pedagognormen er innrettet slik at et nytt barn over terskelverdi utløser krav om en pedagog i 100%-stilling. Det gjør det utfordrende å tilpasse bemanningssituasjonen til endrede barnetall og hindrer fleksibilitet med tanke på opptak og behov for barnehageplasser lokalt. I tillegg til terskelverdien i pedagognormen bør hvilke utdanningsgrupper som inngår i normen og dispensasjonsregelen utredes.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektørens slutter seg til anbefalinger fra kommisjonen og høringsinnspillet fra KS om å se nærmere på mer fleksible bemanningsnormer og kompetansekrav i andre delutredning. Både kommisjonen og KS peker særlig på barnehagesektoren.

Kommunedirektøren vil understreke at det også gjelder helse -og omsorgssektoren, særlig sett i lys av at den utfordrende personell-situasjonen framover. For eksempel er kompetansekravene knytte til tvang i helse- og omsorgssektoren som i praksis skaper administrativt merarbeid for helsepersonell. Når det gjelder språk-krav for helsepersonell bør det vurderes i lys av lovkrav om forsvarlighet i tjenestene. Her vil det være behov for å utvikle hensiktsmessige ordninger, som for eksempel utvikling av bransjemessige sertifiseringer og hva som forventes av språk-krav i videregående skole.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen i andre delutredning utreder og fremmer forslag om mer fleksible bemanningsnormer og kompetansekrav innen både barnehagesektoren og innen helse- og omsorgssektoren

4.2. Rettighetsfesting og formalkrav

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kartlegginger viser at kommunene stadig pålegges nye oppgaver hjemlet i lov eller forskrift. Fram mot år 2000 var det en stor økning i bruken av rettighetslovgivning innenfor særlig helse og omsorg som fikk en egen pasientrettighetslov som trådte i kraft i 2001. Veksten i nye rettigheter avtok fram mot 2015. I samme periode økte kravene til prosedyrer og kompetanse på flere områder⁵.

Det samlede statlige styringstrykket er stort og økende. Mye styring trenger likevel ikke bety at det er for mye detaljstyring. Statlig styring kan bidra til økt kvalitet i den enkelte tjeneste. At staten styrer mer, er derfor ikke et problem i seg selv. Men summen av den statlige styringen kan binde opp både personell og økonomiske ressurser på en måte som begrenser kommunenes reelle handlingsrom, også på områder hvor kommunene formelt har et stort handlingsrom. Den juridiske styringen tar i for liten grad hensyn til at kommunene er forskjellige, både når det gjelder antall innbyggere, geografi, kapasitet og kompetanse.

⁵ Se mer om utvikling av statlig styring i [pkt 4.4.](#) i kommisjonens rapport.

Rettighetsfesting er ment å sikre innbyggerne gitte goder og bidra til et mer likeverdig tjenestetilbud. Kommisjonen viser til at rettighetsfesting ofte innebærer krav og føringer for kommunen som i praksis er strenge formalkrav og som gir mer byråkrati. Slike krav er i mange tilfeller godt begrunnet, men kommisjonen mener det er grunn til å vurdere om dette kan reduseres på noen områder, slik at kommunen kan produsere tjenestene mer effektivt og vri ressursene fra administrasjon til selve tjenesteutførelsen.

Det er oppnevnt flere offentlige utvalg med berøringspunkter til kommisjonens arbeid. Det er blant annet satt ned et ekspertutvalg om brukerstyrt personlig assistanse (BPA), samt et utvalg som skal utrede ny pasient- og brukerrettighetslov. Kommisjonen vil derfor ikke vurdere spørsmål knyttet til BPA i det videre arbeidet.

Høringsinnspill fra KS

KS har ikke eget høringsinnspill som direkte handler om rettighetsfesting og formalkrav. Men et av innspillene handler om at de anbefaler at kommisjonen skal vurdere og foreslå systemer for samordning og koordinering av lovverk, og etterfølgende evaluering av nytt lovverk. Det innebærer blant annet å vurdere å samle enkeltbestemmelser i sektorlovgivning i mer sektorovergripende lovgivning basert på kommunenes og fylkeskommunenes tverrsektorielle politikk og oppgaveløsning. Eksempelvis er kommunenes ansvar for de forebyggende tjenestene på ulike måter regulert i folkehelsesloven, barnehageloven, opplæringsloven, barnevernsloven, integreringsloven, sosialtjenesteloven og plan- og bygningsloven

Kommunedirektørens vurdering

Kristiansand kommune erfarer at rettighetsfesting bidrar til forutsigbarhet for innbyggerne. Samtidig kan de samme rettighetene kombinert med statlig detaljstyring noen ganger oppleves å være til hinder for gode tverrsektorielle løsninger for både enkeltpersoner, for grupper av innbyggere og for fellesskapet som helhet. Og en for sterk rettighetsorientering kan være til hinder for omstilling og tjenesteinnovasjon.

Detaljeringen av individets rettigheter gjennom lovverket og statens tilsyn med kommunens etterlevelse av de juridiske føringene, kan skaper et mulig misforhold mellom fellesskapenes helsefremmende, styrkende, inkluderende kvaliteter og innbyggerens iver etter å få oppfylt alle sine rettigheter. I et langsiktig perspektiv kan det være mer effektivt å prøve ut og investere i tiltak og innsatser som bygger trygge relasjoner og sosiale arenaer. For sterk rettighetsfesting kan derfor bidra til å redusere kommunens kapasitet til å sikre og videreutvikle faktorer som øker eierskap, bedrer folkehelsen og skaper trygge og gode lokalmiljø.

Kommunedirektøren anbefaler at kommisjonen utarbeider en oversikt over rettigheter og belyser noen av de prinsipielle utfordringene rettighetsfesting kan medføre. Basert på dette grunnlaget kan kommisjonen vurdere om det kan være behov for endringer i relevante lovverk med tilhørende forskrifter. Endringene kan for eksempel handle om forenkling, samordning og gradering av rettigheter.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen vurderer om rettighetsfestingen bør endres på noen områder.
--

4.3. Andre krav i sektorlovgivningen

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kommisjonen mener at i tillegg til de konkrete juridiske virkemidlene, kan det være aktuelt å se nærmere på andre krav og bestemmelser i sektorlovgivningen som oppleves som barrierer for at kommunene kan forvalte sine ressurser på en måte som gir et helhetlig og brukertilpasset tjenestetilbud. Det kan eksempelvis være aktuelt å foreslå endringer dersom regelverk i unødvendig stor grad er til hinder for effektiv og fleksibel ressursbruk, eller i unødvendig grad legger føringer for kommunenes oppgaveløsning. I vurderingen vil det også legges vekt på kommisjonens vurdering av at det er behov for å

vri fokus bort fra å kun styre med mål om best mulig kvalitet på det enkelte tjenesteområdet, og over til hvordan vi kan legge til rette for et likeverdig og helhetlig tjenestetilbud hvor tjenesteområdene ses mer i sammenheng.

Høringsinnspill fra KS

KS anbefaler at kommisjonen går gjennom flere sektorlover for å se om det kan skapes rom for større lokal tilpasning og fleksibilitet. Det gjelder:

- *Helse- og omsorgslovgivningen:* KS anbefaler at kommisjonen går gjennom enkeltparagrafer i helse- og omsorgstjenesteloven for å tilpasse lovverket til endrede rammebetingelser i kommunesektoren med hensyn til personellsituasjon, økonomi og endrede behov grunnet endringer i demografi. Helse- og omsorgstjenesteloven setter en rekke begrensninger på hvordan kommunene kan organisere tjeneste ut mot innbyggerne, inklusive hvordan helseforvaltningens fortolker hvilke plikter lovverket legger på kommunene.
- *Sosialtjenesteloven:* KS mener kommisjonen bør be Arbeids- og inkluderingsdepartementet om å tydeliggjøre kommunenes handlingsrom til å fatte rammevedtak etter sosialtjenestelovens § 18, alternativt endre ordlyden i loven slik at dette eksplisitt framkommer. Enkeltparagrafer i loven, eller statsforvaltningens fortolkning av disse, innsnevrer på en uheldig måte kommunenes mulighet til å tilpasse tjenester og ytelser til innbyggernes behov. Unødvendig mye ressurser går med til å fatte vedtak eller setter begrensninger for å skreddersy oppfølging av ulike brukergrupper.
- *Oppvekstsektoren:* KS mener kommisjonen bør vurdere om en sammenslåing av lovverk innenfor oppvekstsektoren kan bidra til en forenklet lovregulering, og forbedre rammebetingelsene for tverrsektorielt samarbeid innen de kommunale oppveksttjenestene. En sektorisert organisering av velferds- og oppveksttjenester skaper en utfordring for barn og familier som trenger sammensatte tjenester over tid. KS har igangsatt en utredning om regulering av oppveksttjenestene kan forenkles og forbedres. Utredningen er relevant for kommisjonens arbeid.
- *Kulturfeltet:* KS mener kommisjonen bør vurdere hvordan statens styring av kulturfeltet kan forenkles, og viser til at kultursektoren styres i stor grad gjennom en rekke detaljerte tilskuddsordninger. KS mener det er behov for en gjennomgang og forenkling av statlig styring på kulturfeltet, som gir mindre byråkrati, mer maktspredning og større handlingsrom for lokal tilpasning av kulturtilbud.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra KS når det gjelder behov for å foreslå endrede krav i sektorlovgivningen innen både helse- og omsorgslovgivningen, sosialtjenesteloven, oppvekstsektoren og kulturfeltet. Når det gjelder helse -og omsorgslovgivningen bør gjennomgangen avstemmes med det pågående arbeidet i helsereformutvalget.

Det er særlig behov for å belyse krav og bestemmelser i sektorlovgivningen som oppleves som barrierer for at kommunene kan forvalte sine ressurser på en måte som gir et helhetlig og brukertilpasset tjenestetilbud. Det gjelder særlig for barn med helseutfordringer og sammensatte behov. Barna og deres familie vil ofte ha rettigheter hjemlet i ulike lovverk. Barnevernsloven, opplæringsloven, sosialtjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og pasient -og brukerrettighetslovene har alle ulike formål, og tjenestebehovet kan derfor forstås ulikt basert på hvilken lov de ulike tjenesteområdene forvalter. Dette kan gjøre det utfordrende å utforske det lokale handlingsrommet, noe som kan forsterkes av Statsforvalternes ulike praksiser når det gjelder tilsynsrollen.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen går gjennom sektorlover for å se om det kan skapes rom for større lokal
--

tilpasning og fleksibilitet. Gjennomgang av helse -og omsorgslovgivningen bør avstemmes med det pågående arbeidet i helsereformutvalget.

4.4. Plan- og bygningsloven

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kommisjonens hovedfokus er endringer i statens styring innen de store velferdsområdene. De viser til at det likevel også kan være aktuelt å vurdere forenklinger i noen av plan- og bygningslovens (med forskrifter) bestemmelser, som kan bidra til at planfaglig kapasitet i kommunene kan utnyttes mer effektivt. Mange kommuner har behov for å frigjøre kapasitet til oppdatering av overordnede arealplaner, noe som vil kunne redusere behovet for dispensasjoner og øke kvaliteten på vurderinger av innsendte planforslag.

Høringsinnspill fra KS

KS mener det er behov for å frigjøre kapasitet til oppdatering av overordnede arealplaner, inklusive forenklinger knyttet til planstrategi og planprogram for samfunnsdelen, samt forenklinger i prosesskrav til mindre og moderate endringer i gjeldende planer. KS anbefaler at kommisjonen vurderer dagens organisering av forholdet mellom stat og kommune som areal- og planmyndighet. KS begrunner dette blant annet med at forenklinger i plan- og bygningsloven vil kunne bidra til at den planfaglige kapasiteten i kommunene kan utnyttes mer effektivt.

I tillegg mener KS at kommisjonen bør vurdere behovet for endringer i plan- og bygningsloven som har som effekt at antall innsigelser og varsler om innsigelser reduseres, i særlig grad når foreslått regulering er i tråd med overordnet og oppdatert arealplan. Selv om innsigelsesinstituttet i seg selv er et legitimt virkemiddel og mekanisme for staten for å sikre at summen av kommunale vedtak holder seg innenfor vedtatte nasjonale rammer, mener KS det likevel viktig også ut fra hensyn til både effektiv ressursbruk og den selvstendige verdien av lokalt selvstyre at statlige innsigelser blir færre. KS understreker at målet om færre innsigelser ikke kan avgrenses til lov og forskriftsutforming alene. Det pekes i den sammenheng på virkemidler som er nevnt i denne saken under overskrift "tilpasse pedagogiske virkemidler til dagens lovverk" samt "statsforvalters rolle".

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra KS. Det bør tas en gjennomgang av rettslig klageinteresse, hvem kan klage på hvilke vedtak. Erfaringen i dag er at klage på vedtak i plan- og byggesaker brukes som et maktmiddel. Her må både forvaltningsloven og særlovgivningen ses på. Denne gjennomgangen bør sees i sammenheng med statsforvalters rolle (se pkt 4.9 i saksframlegget). I tillegg bør det vurderes om fylkeskommunen kan tas ut som rettslig instans i innsigelsessaker. Samtidig viktig at ansvaret for kulturminnevern blir ivaretatt.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansands kommune anbefaler at kommunekommisjonen vurderer forenklinger i noen av plan- og bygningslovens (med forskrifter) bestemmelser

4.5. Aktørlover⁶

Høringsinnspill fra KS

KS mener at kommisjonen må øke ambisjonsnivået for gjennomgang av forhold i aktørlover som i betydelig grad binder ressurser i kommunesektoren til administrativ

⁶ Begrepet «aktørlover» er ikke et juridisk begrep. Kommunedirektører bruker noen ganger dette begrepet til å beskrive lover som gjelder hele offentlig sektor. Dette til forskjell fra lover som bare gjelder kommunesektoren, og dermed bare kommunens plikter. Kommisjonen har ikke omtalt «aktørlover» i eget punkt, men KS har valgt å ta det inn i sin høringsuttalelse.

ressursbruk med liten eller ingen opplevd nytte for innbyggerne. Det gjelder for eksempel:

- *Lov om offentlige anskaffelser:* Anskaffelsesregelverket er komplisert og ressurskrevende for kommunene. Det bygger på EU-direktiver, som i utgangspunktet bare gjelder over visse terskelverdier. Norge har frihet til å fastsette egne regler for anskaffelser under disse terskelverdiene. Både over og under terskelen er det gitt strengere og mer kompliserte reguleringer, og her ligger et betydelig forenklingspotensial. To eksempler er de obligatoriske kravene innført etter "Norgesmodellen" og miljøbestemmelsen, som går ut på at miljøhensyn skal vektlegges minst 30 % - krav som er innført uten samfunnsøkonomisk analyse av nytten.
- *Offentlighetsloven:* Kommuner og fylkeskommuner benytter betydelige ressurser til å behandle innsynskrav. Det bør vurderes enkelte lovendringer som tar sikte på å redusere ressursbruken uten at lovens formål svekkes. Konkret bør det vurderes blant annet å gi adgang til å avslå innsynskrav som åpenbart ikke har et legitimt formål, innføre en beskjeden begrunnelsesplikt til omfattende innsynskrav, og i større grad kunne unnta hele dokumenter og ikke bare enkeltopplysninger.
- *Arbeidsmiljøloven:* Reglene i arbeidsmiljøloven om arbeidsgiveransvar i konsern er innført uten kunnskap om behovet for reglene. De vil koste unødige mye administrativt og i form av rettstvister da det er komplisert å skulle tilby egen arbeidstaker annet passende arbeid i datterselskaper. Som bakgrunn for innføringen er det vist til private konserner og det er derfor ingen grunn til å la bestemmelsene omfatte kommunesektoren.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra KS.

I tillegg til de eksemplene KS nevner er det ønskelig at kommisjonen vurderer behov for egen lov om varsling. Det vil innebære en omarbeiding av arbeidsmiljøloven, der det meste av kapittel 2A flyttes til ny særlov. Melding om kritikkverdig arbeidsmiljø bør da fortsatt være en del av arbeidsmiljøloven, men bør ikke være en del av varslingsarbeidet. Varsling bør i ny lov avgrenses til å gjelde de andre kritikkverdige forholdene nevnt i kap. 2A. Hovedargumentet for dette er at når et utfordrende arbeidsmiljø defineres som en varslingssak, så er det med å vanne ut ansattes medvirkningsplikt, og det gjenopprettende arbeidet blir svært vanskelig. Slike saker er også svært ressurskrevende for kommunen. Både Danmark og Sverige har varslingsregler i egne lover og ikke som en del sine arbeidsmiljølover.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen ser på lover som binder ressurser i kommunesektoren til administrativ ressursbruk med liten eller ingen opplevd nytte for innbyggerne. Kommisjonen bes særlig om å se på behov for egen lov om varsling.

4.6. Forsøk

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Forsøk etter forsøksloven er et virkemiddel for å teste ut nye måter å løse oppgaver på, gjennom fritak fra regelverk. Dette kan bidra til innovasjon og utvikling i tjenestetilbudet. Det gir også en anledning til å teste ut og vurdere effekter av alternative løsninger og arbeidsformer, før det eventuelt gjøres endringer for sektoren som helhet. Forsøk kan dermed også være et verktøy for å skaffe kunnskap om konsekvenser av endret statlig styring. Endringer både i og utenfor forsøksloven som åpner for å gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder, er et mulig tiltak det kan være aktuelt å vurdere nærmere. Dette bør også ses i sammenheng med evalueringen av forsøksordningen for

kommuner og fylkeskommuner, som blant annet trekker fram at mulighetsrommet og begrensningene i forsøksloven trolig ikke er tilstrekkelig forstått i kommunesektoren

Kommisjonen mener det kan være aktuelt å vurdere endringer både i og utenfor forsøksloven som åpner for å gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder. De peker på at det bør også ses i sammenheng med evalueringen av forsøksordningen for kommuner og fylkeskommuner, som blant annet trekker fram at mulighetsrommet og begrensningene i forsøksloven trolig ikke er tilstrekkelig forstått i kommunesektoren

Høringsinnspill fra KS

KS mener at kommisjonen bør foreslå endringer både i forsøksloven og i annen forsøkslovgivning slik at kommuner og fylkeskommuner kan prøve ut mer dyptgripende forsøk. KS begrunner dette med at økt juridisk adgang til forsøk vil øke mulighetene for innovasjon og utvikling i tjenester og forvaltning.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra kommisjonen og fra KS. Det vil blant være særlig relevant om kommisjonen vurderer reguleringer innen taushetsplikt og personvern som kan være til hinder for forsøk på tvers av områder og forvaltningsnivå (se også pkt 4.14 i saksframlegget).

Kommunedirektørens forslag til hørings svar: Kristiansand anbefaler at kommisjonen vurderer og foreslår endringer i forsøksloven som kan åpne for at kommuner gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder. Det gjelder særlig reguleringer innen taushetsplikt og personvern.

4.7. Veiledere, faglige retningslinjer

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Det finnes i dag et stort omfang av pedagogiske virkemidler, som veiledere og faglige retningslinjer. Disse kan være til god hjelp for kommunesektoren og vil kunne spille en enda viktigere rolle dersom det gjøres lettelsener i den statlige styringen. På noen områder vil eksempelvis pedagogiske virkemidler kunne vurderes som erstatning for juridiske krav, for å redusere den juridiske styringen. Det er imidlertid en risiko for at veiledere og retningslinjer i praksis blir oppfattet som normerende selv om de er ment som råd og støtte. Dette er blant annet relevant i tilknytning til hvordan forsvarlighetskrav operasjonaliseres innenfor helse og omsorg.

Kommisjonen mener at det kan være grunn til å se nærmere på uklarheter knyttet til ulike dokumenter (veiledere, retningslinjer, planer osv.) omtalt i lov, men hvor det ikke er tilstrekkelig klargjort om de skal være bindende eller ikke, altså om de skal være forskrifter eller ikke. Det kan også være aktuelt å vurdere nærmere hvorvidt helse- og omsorgstjenestelovens §12-5, som omhandler Helsedirektoratets oppgave med å utvikle, formidle og vedlikeholde nasjonale faglige retningslinjer og veiledere, bidrar til utydighet om disse dokumentenes juridiske status.

Høringsinnspill fra KS

KS anbefaler at kommisjonen arbeider videre med hvordan statens pedagogiske virkemidler kan utformes slik at statsforvaltningen ikke begrenser det lokale selvstyret annet enn av det som fremgår av lov og forskrift. KS viser til at en vesentlig utfordring med spesielt statsforvalternes bruk av pedagogiske virkemidler som grunnlag for tilsyn og klagebehandling, er at de brukes som grunnlag for å krav om avvikshåndtering eller overprøving av kommunale vedtak, selv om virkemidlene i seg selv ikke kan binde kommunene.

Det store omfanget av statlige veiledere og retningslinjer, og innholdet i disse, bidrar til å utfordre det kommunale selvstyre. Rettsregler som allerede er detaljert, kan bli enda mer detaljregulert ved at statsforvaltningen blir en premissleverandør for tolkningen av regelverket, og faktisk strammer inn handlingsrommet. Mange retningslinjer og veiledere

fokuserer også i for stor grad kun på begrensningene i kommuners og fylkeskommuners handlingsrom, og ikke på handlingsrommet. Retningslinjer og veiledere bør i større grad utformes med den hensikt å gi råd og anbefalinger til kommuner eller fylkeskommuner, men samtidig tydeliggjøre at det er kommuner som myndighet som tar beslutningene hvor en oppgave etter loven er lagt til kommuner.

Innenfor planfeltet mener KS at det er behov for en oppdatering av innsigelsesrundskrivet og en gjennomgang av statlige planretningslinjer og sektorspesifikke føringer, for å sikre at sektormyndigheten ikke griper inn i lokalt selvstyre.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra KS. Det er særlig viktig å få avklart og tydeliggjort de faglige veiledernes status, anvendelse og rettslige betydning. Dette bør sees i sammenheng med høringspunkt om statsforvalters rolle som står i pkt 4.9 i saksframstillingen.

Kommisjonen foreslår at på noen områder kan pedagogiske virkemidler kunne vurderes som erstatning for juridiske krav, for å redusere den juridiske styringen. Et eksempel er prioriteringsveilederen for helsetjenester som Kristiansand har vært med å teste ut⁷ Kommunedirektøren mener at lovverket og forskrifter kan slå fast hva som er terskelen for forsvarlige tjenester, det som kan defineres som «skal» - tjenester. I stedet for «bør» og «kan»-tjenester kan kommunene bruke prioriteringsveilederen. Det kan blant annet fremme at tjenesteinnovasjon og ny kunnskap om hva som har best effekt tas i bruk i vurderingene av hvilke tjenester som skal tildeles. Hvis man får ryddet i «skal», og tersklene for «skal», kan prioriteringsveilederen brukes på det øvrige.

Kommunedirektøren anbefaler at kommisjonen vurderer hvilken rolle veiledere og faglige retningslinjer faktisk har i praksis. Veiledere og faglige retningslinjer er formelt ikke rettslig bindende, men oppleves i praksis ofte som styrende gjennom tilsyn, klagebehandling og forventninger fra statlige myndigheter. Omfanget av veiledere bidrar til økt dokumentasjons- og rapporteringspress. Videre vurderinger bør avklare veilederes status, anvendelse og rettslige betydning, samt hvordan lokal tilpasning og faglig skjønn kan gis større plass.

Innen helsefeltet er det behov for at kommisjonen ser på hvordan faglige veiledere utformes. Erfaring viser at direktorat utarbeider veiledere benyttes i stor grad kompetanse fra spesialisthelsetjenestenivå og har liten representasjon fra kommunalt nivå. Da blir veilederne i for liten grad tilpasset de juridiske rammene for kommunale tjenester.

I tillegg vil kommunedirektøren anbefale at kommisjonen belyser utdanningsinstitusjonenes rolle når det gjelder å skape forståelse av hva som er de faglige veiledernes status, anvendelse og rettslige betydning.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansands kommune anbefaler at kommisjonen tydeliggjør de faglige veiledernes status, anvendelse og rettslige betydning. Kommisjonen bør komme med eksempler på pedagogiske virkemidler som kan være erstatning for juridiske krav. I tillegg kan kommisjonen komme med anbefalinger om hvordan kommunene kan få en tydeligere rolle i utforming av veiledere og faglige retningslinjer.

4.8. Øremerkede tilskudd

Kommisjonens foreløpige vurderinger

⁷ Statsforvalter informasjon om prioriteringsveilederen ligger [her](#)

Kommisjonen vil vurdere behov for ytterligere endringer i den økonomiske styringen i andre delutredning. Det er blant annet aktuelt å vurdere ytterligere tilskudd for innlemming, herunder ulike investeringstilskudd.

Kommisjonen vil også vurdere det øremerkede tilskuddet til ressurskrevende tjenester nærmere. Vurderingen vil kunne omfatte både innlemming, forenklinger og endringer i forvaltningsansvaret for ordningen. Tilskuddsordningen gjelder for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år. I tråd med avgrensningene for kommisjonens arbeid beskrevet i punkt 9.3, vil ikke kommisjonen vurdere denne 67-årsgrensen. Dette vurderes primært å være et spørsmål om sektorens totale økonomiske ramme.

Høringsinnspill fra KS

KS støtter at kommunekommisjonen i NOU 2 vurderer ytterligere innlemminger eller forenklinger av øremerkede tilskudd. I vurdering av innlemminger av større øremerkede ordninger som toppfinansieringsordningen og investeringstilskuddsordningen forutsettes at det gjøres en konsekvensvurdering av omfordelingseffekter mellom kommuner og grupper av kommuner.

Kommisjonen varsler i NOU 1 at det vil bli aktuelt å vurdere ytterligere innlemminger av øremerkede tilskudd, herunder ulike investeringstilskudd. Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, som er den aller største øremerkede ordningen (14,3 mrd kr. i saldert budsjett 2026) nevnes spesielt. Både innlemming, forenklinger i ordningen og endringer i forvaltningsansvar vil være aktuelt å vurdere. Kommisjonen vil, i tråd med mandatet, ikke vurdere endringer i den økonomiske rammen for ordningen.

KS er, ut fra sitt prinsipielle syn på omfang av/antall øremerkede tilskudd, positiv til en vurdering av både flere små og store øremerkede ordninger. En innlemming av store ordninger vil imidlertid kunne medføre betydelige omfordelingseffekter mellom kommuner, og påvirke mulighetene for økonomistyring og tjenestekvalitet ulikt avhengig bl.a av kommunestørrelse. Det stiller krav til at den konsekvensvurdering som uansett følger av kommisjonens mandat må gjennomføres både for kommunene samlet og for grupper av kommuner.

Det må legges til grunn at den generelle vurderingen som kommisjonen varsler av innlemming av øremerkede tilskudd i frie inntekter også gjelder øremerkede tilskudd på kulturfeltet. Alternativt bør det også vurderes å slå sammen flere tilskuddsordninger innen feltet til større og mer fleksible ordninger.

Kommunedirektørens vurdering

Kristiansand kommune erfarer at øremerking av tilskudd i praksis er et sterkt statlig virkemiddel. Tilskuddene er særlig viktig for å kunne prioritere områder og oppgaver som ikke er bundet opp i form av å være individuelle rettigheter. Det kan gjelde forebyggende innsatser og satsing på kompetansebygging. Tilskuddene kan også være insitamenter for at kommunen selv prioriterer nye statlige satsinger, som for eksempel i opptrappingsplan for psykisk helse. Derfor er det viktig at kommisjonen vurderer konsekvenser av innlemminger og eventuelt også hvilke andre, alternative virkemidler som kan være insitamenter når staten vil påvirke eller gripe inn i kommunale prioriteringer.

Når det gjelder ordningen med øremerkede tilskuddet til ressurskrevende tjenester, er det en kompleks ordning som har stor betydning for kommunenes tjenester til brukere med store hjelpebehov. Bare i Kristiansand utbetales det ca 130 mill kr årlig. Kommunedirektøren mener det er behov for å utvikle ordningen. En eventuell endring bør gjøres etter at konsekvenser for både kommunen og brukerne er utredet. Kommunedirektøren mener dette er for omfattende til å kunne utredes av kommunekommisjonen, og anbefaler at det gjøres i en egen utredning i etterkant. Både faglige, juridiske og økonomiske aspekter bør belyses, inkludert aldersgrenser og hvilke lovverk som skal omfattes av ordningen.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand anbefaler at kommisjonen vurderer og foreslår ytterligere innlemminger eller forenklinger av øremerkede tilskudd, men at ordningen med øremerkede tilskudd til ressurskrevende tjenester utredes på et senere tidspunkt.

4.9. Statsforvalternes rolle

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Som statens representant i fylkene er statsforvalterne et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Statsforvalteren skal følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Storting og regjering. De kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Statsforvalteren har også en viktig rolle i å gi råd og veiledning til kommunene, og i å bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten. Det kan være aktuelt for kommisjonen å se nærmere på hvordan statsforvalterne utøver sin rolle.

Høringsinnspill fra KS

KS anbefaler at kommisjonen følger opp signalet om å se på hvordan statsforvalterne utøver sin rolle, herunder hvordan oppdragene tolkes og utøves, og på hvorvidt det er variasjon i dette mellom embedene.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til vurderinger og anbefalinger fra KS, og anbefaler at kommisjonen vurderer Statsforvalterens rolle.

Det er ønskelig at samspillet mellom Statsforvalter og kommunene i utøvelse av statlig styring gis særlig oppmerksomhet, herunder hvordan statlige styringssignaler formidles. For eksempel hva som skal inngå i oppdragsbrevene til embedene. Kommisjonen kan belyse tema hvor det forventes at Statsforvalter skal avveie viktige samfunnsinteresser opp mot andre interesser.

Kommisjonen bør vurdere se på behovet for tydeligere rolleavklaring, mer forutsigbar praksis og bedre samspill mellom stat og kommune. Statsforvalter har mange ulike roller, som blant annet statlig aktør, veileder, megler, klageinstans og tilsynsmyndighet. En slik rolleblanding kan bidra til usikkerhet og varierende praksis, og kan påvirke kommunenes handlingsrom og prioriteringer.

Disse rollene utføres ulikt mellom embedene. Det er særlig behov for å få belyst ulikheter når det gjelder embedenes forståelse og tolkning av de pedagogiske virkemidlenes status, anvendelse og rettslige betydning (se også pkt 4.7. i saksframlegget).

I tillegg er det store forskjeller når det gjelder svartid og tidsbruk i klagesaker, noe som har store konsekvenser for innbyggerne det berører.

Innen arealforvaltning er det flere eksempler på hvor det særlig er behov for tydeliggjøring av Statsforvalters rolle, som for eksempel at Statsforvalter avklarer arealspørsmål på rett nivå, at Statsforvalter bruker den rollen og muligheten de har fått til å avskjære innsigelser og statens rolle som megler der de også er part i saken (har reist innsigelse). Videre bør det ses på Statsforvalters praksis knyttet til klagebehandling, herunder om Statsforvalter skal se på alle sider i saken, eller kun de forhold det klages på.

Innen oppvekstfeltet er det særlig behov for å avklare Statsforvalters rolle når det er staten selv som bryter loven, slik kommuner erfarer når BUFDIR ikke oppfyller sin plikt til å stille med institusjonsplass for barn som trenger det, dvs brudd på bistandsplikten. Det medfører at barnet ikke får den hjelpen de hadde mest behov for, og at kommunen likevel må dekke kostnader til plassering. I forlengelsen av en slik situasjon kan

kommunen få store erstatningskrav. Det er urimelig at kommunen må dekke disse kostnadene når det er staten som ikke oppfyller sine plikter.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen ser på hvordan statsforvalterne utøver sin rolle og utvikler denne i tråd med omstillingsbehov i offentlig sektor.

4.10. Interkommunale samarbeid og kommunesammenslåing

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Økt grad av rammestyring forutsetter samtidig at kommunene har kapasitet og kompetanse til å utnytte og forvalte den friheten de gis. Generalistkommuneprinsippet innebærer at alle kommuner har ansvar for de samme oppgaver og krav, og kommisjonen legger til grunn at dette prinsippet ligger fast. Sektoren består imidlertid av kommuner med svært ulike forutsetninger for å levere det tjenestetilbudet som forventes av dem. Mange kommuner har små fagmiljøer og utfordringer med mangel på kompetanse og kapasitet. Dette kan være en driver for detaljert statlig styring av kommunesektoren.

Kommisjonen mener at mens geografien ligger fast, kan størrelse påvirkes gjennom ulike typer samarbeid og med kommunesammenslåinger. På dette området har staten en rolle i å sette rammer og legge til rette for strukturendringer og samarbeid. Hvordan denne rollen utøves er et tema det kan være aktuelt for kommisjonen å drøfte nærmere. Kommisjonen vil blant annet se nærmere på de økonomiske insentivene for frivillige kommunesammenslåinger.

Høringsinnspill fra KS

KS mener at kommisjonen bør arbeide videre med både økonomiske og juridiske virkemidler som støtter opp om de selvstendige valg kommunene gjør for å bli større eller samarbeide mer omfattende og langsiktig i faste konstellasjoner, også om velferdsoppgaver.

KS viser til tidligere kunnskapsgrunnlag og anbefalinger fra Generalistkommuneutvalget om sammenheng mellom kommunestørrelse og grad av lovoppfyllelse. KS legger også til grunn at det er uaktuelt for kommunekommisjonen å bruke tid på utrede konkrete strukture reformer. Samtidig mener KS at kommisjonen bør vurdere å foreslå tiltak staten kan gjennomføre for å støtte sterkere opp om kommuner som selv velger å arbeide med de to tiltakene som generalistkommuneutvalget pekte på som de aller viktigste for å bevare generalistkommuneprinsippet, dvs større kommuner eller mer forpliktende og langsiktig samarbeid i faste konstellasjoner.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til KS sin anbefaling om at kommunekommisjonen ikke bør utrede konkrete kommunereformer. Samtidig er kommunestruktur en sentral del av det institusjonelle rammeverket. Kommunestørrelse påvirker kommunenes mulighet for å ivareta økt ansvar og flere oppgaver. Kort sagt kan mange små kommuner bety små oppgaver for kommunesektoren dersom generalistkommuneprinsippet skal opprettholdes. Alternativet er økt omfang av interkommunalt samarbeid. De fleste av landets innbyggere bor i store kommuner. De 20 prosent største kommunene huser i overkant av 70 prosent av befolkningen. Kapasitet og kompetanse i små kommuner bør ikke sette standarden for oppgaveporteføljen til store kommuner.

Hvis mer ansvar skal flyttes til kommunenivå, kan det resultere i større forskjeller mellom de største og de minste kommunene. Noen kommuner er for små til å håndtere stadig mer komplekse oppgaver, særlig innen helsesektoren. Dette vil antagelig bli belyst i det pågående utredningsarbeidet i helseformutvalget. Store kommuner vil ha bedre muligheter for å oppfylle lovkrav enn mindre kommuner.

Kommunedirektøren viser for øvrig til Kristiansands høringsuttalelse til da Generalistkommuneutvalgets rapport var på høring⁸. Blant annet handlet den om at Kristiansand er positiv til at en aktiv politikk for større kommuner, og det ble pekt på mulighetene som ligger i samarbeid mellom mindre kommuner og andre storkommuner.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen peker på behov for færre og større kommuner for å kunne ivareta de lovpålagte oppgavene på en forsvarlig måte.

4.11. Innovasjon og digitalisering

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kommisjonen viser til at innovasjon, digitalisering og bruk av ny teknologi kan legge til rette for en mer effektiv oppgaveløsning og redusert behov for arbeidskraft. Samtidig møter også kommunene en ny sikkerhetsmessig situasjon med digitale trusler og hendelser, som medfører utfordringer kommunene ikke nødvendigvis kan løse alene.

Kommunesektoren har selv et viktig ansvar for å drive innovasjon og utnytte potensialet som ligger i teknologi og digitale løsninger. Staten har imidlertid en rolle som samordner og tilrettelegger, og det kan være aktuelt å se nærmere på hvordan staten kan og bør utøve denne rollen. Et relevant spørsmål i denne sammenheng er hvorvidt og i hvilken grad arbeidet med digitalisering bør baseres på fellesløsninger for sektoren som helhet, eventuelt utviklet i et samspill mellom stat og kommunesektor, eller løses lokalt i hver enkelt kommune eller i et samarbeid mellom enkelte kommuner. Som del av dette kan det være aktuelt å vurdere hvordan stat og kommune sammen kan forsere regulatoriske hindringer som kommunesektoren møter i sitt utviklings- og innovasjonsarbeid.

Høringsinnspill fra KS

KS mener at kommisjonen bør vurdere hvordan digitaliseringsarbeidet kan innrettes slik at statens sektorisering ikke påfører kommunesektoren urimelige kostnader eller krav om å ta i bruk løsninger som ikke er tilpasset sektorens behov.

Når staten digitaliserer sektorvis og ikke ser helheten, fører det blant annet til at samme behov løses flere ganger. Det øker kostnadene, gir større kompleksitet, og hindrer sammenhengende tjenester. Digitalisering er ikke et mål i seg selv – det er et problem at staten utvikler digitale løsninger som de forventer at kommunene skal bruke, uten at de er utviklet sammen med kommunene, og dermed heller ikke på bakgrunn av deres behov. Det betyr at vi får ineffektive arbeidsprosesser som binder opp ressurser. Pålegg om betaling for bruk gir ytterligere dårligere ressursbruk.

Kommunedirektørens vurdering

Når det gjelder digitalisering er det stort behov for at staten i mye større grad enn i dag bidrar med samordning, tilrettelegging og styring. Det gjelder blant annet felles anskaffelser, samstyringsmodeller, standardisering av registerdata, deling av data og tilgang på data. Den sikkerhetsmessige situasjonen gjør det enda mer aktuelt å få kartlagt og håndtert sårbarheter i de systemene kommunene er avhengig av for å kunne utføre tjenester og gjøre beslutninger. I tillegg er kommunen avhengig av tilgang på nødvendig infrastruktur, som kraftnett og mobilnett. Dette er store og komplekse tema. Kommunedirektøren anbefaler at kommisjonen peker på aktuelle problemstillinger for videre utredning, framfor å komme med egne anbefalinger. Kommisjonen bør særlig peke på behov for statlig samordning og standardisering.

Sett i lys av endret trusselbildet kan det være særlig aktuelt at kommunekommisjonen vektlegger behovet for nasjonal samordning av cybersikkerhet, drift av kritiske digitale løsninger som er særegne for kommunesektoren og tilgang til sikkerhetsressurser på tvers av kommunegrensene.

⁸ Høringsuttalelsen ble behandlet av [formannskapet 27. september 2023](#)

Når det gjelder innovasjon omhandler det mer enn digitalisering. Men også her er det behov for samordning fra statlig side. Et godt eksempel er det staten nå gjør for utsatte barn og unge⁹ ved å etablere et etatssamarbeid som skal utvikle nye arbeidsformer for å løse tverrsektorielle samarbeidsutfordringer, og arbeide mer systematisk med utvikling og innovasjon i forvaltningen.

Regelverk, normer og detaljerte krav er i stor grad utformet med utgangspunkt i tradisjonelle tjenestemodeller. Dette kan begrense mulighetene for innovasjon, digitalisering, oppgavedeling og utvikling av nye arbeidsformer. Videre arbeid bør derfor vurdere hvordan statlig styring kan bli mer teknologinøytral og framtidsrettet, og i større grad støtte utvikling og skalering av digitale løsninger som kan bidra til bedre ressursutnyttelse og kvalitet i tjenestene.

Statens rolle i å tilrettelegge for og fremme forskning og kunnskapsutvikling i kommunesektoren påvirker både kommunens muligheter for økt digitalisering, innovasjon og for gjennomføring av forsøksordninger. Kommunene, KS og staten er i ferd med å bygge opp infrastruktur for kunnskapsbaserte beslutninger og tjenesteutvikling i kommunal sektor, det som kalles KSF ("Kommunenes samarbeidsarena for forskning". Denne samarbeidsstrukturen bør sees i sammenheng med andre strukturer som skal fremme innovasjon og digitalisering.

Kommunene har behov for at staten har nasjonale og effektive strukturer som tilrettelegger for at kommuner skal jobbe mer effektivt på sikt, og at disse strukturene er samordnet. Kommisjonen kan anbefale tema og områder hvor det er særlig behov for statlige samordning.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen peker på områder innen digitalisering, innovasjon og forskning hvor det er særlig behov for statlig samordning, tilrettelegging og styring.

4.12. Rapporteringskrav

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kommisjonen mener at kommunesektoren stilles overfor ulike og omfattende rapporteringskrav. Noen av disse er knyttet til konkrete tjenesteområder og lovbestemmelser. Noen er mer overordnede og generelle, som rapportering til KOSTRA. Slike rapporteringskrav kan i mange tilfeller være godt begrunnet og ha gode formål. Det er imidlertid viktig at det samlede rapporteringssystemet innrettes på en effektiv og hensiktsmessig måte. Hvorvidt dette er tilfelle i dag, eller om det bør vurderes endringer på noen områder, kan være aktuelt for kommisjonen å se nærmere på.

Kommunedirektørens vurdering

Kristiansand kommune har ikke utarbeidet en samlet oversikt over statlige rapporteringskrav. Men alle områder opplever at rapporteringer kan være tidkrevende og sektorisert. Derfor kan det være nyttig om kommisjonen kan gjøre en vurdering av om rapporteringen kan forenkles og i større grad samordnes på en måte som kan gi kommunene nyttig styringsinformasjon.

For å kunne rapportere er det viktig at kommunene har bruker data med god kvalitet. For å ha bedre kvalitet på registerdata er det behov for statlige krav til standardisering av registerdata, og endringer i juridiske rammer som begrenser deling av data og tilgang på data. Kommunedirektøren anbefaler at kommisjonen vurderer og anbefaler tiltak som kan bedre datakvaliteten. Det vil også kunne redusere behov for administrativ kapasitet i kommunene.

⁹ Se informasjon om etatssamarbeidet for utsatte barn og unge [her](#)

I tillegg kan det være nyttig om kommisjonen peker på kommuners behov for tilgang på felles databaser og standardisering av begrep. For eksempel felles kartdata for bruk i beredskap, felles værdata nasjonalt og regionalt, samt skaderegister. Det vil være kostnadseffektive tiltak for prioritering av klimatiltak og beredskapsressurser, og vil forenkle kommunenes oppgaveløsning og samordningsrolle.

Et annet innspill er at staten i større grad enn å kreve rapportering, kan lage veiledninger med konkrete og relevante eksempler slik at informasjonen er nyttig i konkrete saker. Et eksempel er Norsk Vann sin tjeneste [«VA-Juss»](#) som har tematiske utdypninger, standardbrev, maler, spørsmål og svar mm. Andre eksempler er departementenes tolkingsuttalelser som legges tilgjengelig på nett, og Sivilombudets veiledningshefter.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen i andre delutredning vurderer statlige tiltak for bedre kvalitet og tilgang på registerdata. I tillegg kan kommisjonen vurdere om noen rapporteringskrav kan erstattes av veiledninger.

4.13. Statlig kontroll med kommunene

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Rapportering, dokumentasjon og tilsyn er sentrale virkemidler i statens kontroll av kommunesektoren. Andre former for statlig kontroll med kommunal virksomhet er ordningen med statlige innsigelser til kommunale planvedtak etter plan- og bygningsloven og lovlighetskontroll etter kommuneloven. I tillegg gir forvaltningsloven klagerett på enkeltvedtak, og i mange tilfeller er det statlige organer som er klageinstans. Også ordninger som i utgangspunktet er en rettsvernordning for visse grupper (som klagesaker), vil som system ha en effekt som statlig kontroll med kommunene.

Statens behov for å kontrollere at kommunene utfører sine lovpålagte oppgaver og at innbyggerne får oppfylt sine rettigheter, er legitimt. Det er altså ikke et spørsmål om hvorvidt staten skal drive kontroll med kommunene, men om hvordan kontrollen innrettes. Kontrollvirksomheten bør utformes og gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte, som både tar hensyn til brukernes behov og samtidig ivaretar det lokale selvstyret. Det kan være aktuelt for kommisjonen å se nærmere på om dagens kontrollvirksomhet er innrettet i tråd med dette, eller om det bør vurderes endringer i denne. Kontrollvirksomheten må også ses i sammenheng med kommunenes egne kontrollordninger og innbyggernes kontroll gjennom valg og gjennom den løpende mediedekning de fleste kommuner er omfattet av.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren slutter seg til kommisjonens vurderinger og anbefalinger.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen i andre delutredning vurderer om dagens kontrollvirksomhet kan gjøres på en mer hensiktsmessig og effektiv måte

4.14. Arbeidskraft

Kommisjonens foreløpige vurderinger

Kommisjonen mener at tilgang på arbeidskraft har stor betydning for kommunesektorens mulighet til å løse sine oppgaver. Dette gjelder både tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft og tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse. Det er en rekke faktorer som vil påvirke tilgangen på arbeidskraft i årene framover. Eksempler på dette er demografisk utvikling, utenforskap, dimensjonering og innretning på utdanningssystemet og flyttemønstre.

Det å vurdere tiltak for å øke den samlede nasjonale tilgangen på arbeidskraft ligger utenfor denne kommisjonens mandat og kompetanse. Det å drøfte og vurdere eventuelle forhold og strukturer som kan være til hinder for fleksibel bruk av den arbeidskraften kommunesektoren allerede forvalter, er imidlertid en sentral del av kommisjonens arbeid. Et område som det kan være aktuelt å se nærmere på, er om det er forhold staten kan påvirke som er til hinder for at partene lokalt kan finne gode løsninger for fleksibel bruk av arbeidskraft.

Kommunedirektørens vurdering

Kristiansand har gjennom programmet «Flere i arbeid» avdekket flere systemhindringer i det juridiske rammeverket som blir barrierer for å implementere tiltak som kan få flere unge i arbeid¹⁰. Det gjelder særlig at NAV har begrensede muligheter til å gjennomføre tiltak i egen regi. Slike barrierer kan med fordel belyse av kommisjonen.

I tillegg er det behov for at kommisjonen belyser utfordringer med helhetlig tilnærming til bruk av midler og virkemidler. Kommunene mangler incentiver for prioritering av virkningsfulle tiltak for unge i kvalifiseringsløp, som går på tvers av flere aktører og hvor gevinstene i hovedsak tilfaller staten på sikt. Kommisjonens vurderinger kan samordnes med pågående utredningsarbeid om virkemidler i regi av NAV¹¹.

Personvernregelverket (GDPR) hindrer nødvendig informasjonsflyt mellom aktører. Dette gjelder særlig i samarbeid på tvers av ulike aktører for unge som trenger ekstra støtte av kommune, fylkeskommune, Nav, opplæringskontor og lærebedrift. Regelverk om personvern hindrer også kommunen i å få tilgang til data som gjør det mulig å kvalitetssikre egen praksis og effekt av tjenestene (se også pkt 4.6 i saksframlegget).

De unges utdannings- og yrkesvalg har store konsekvenser for hvilken kompetanse som bygges for framtida. Kommisjonen bør se på statlige virkemidler for å påvirke utdannings-sektoren så den er bedre tilpasset framtidens arbeidskraftbehov. Det kan for eksempel være insentiver for omstilling av utdanningsfeltet og godkjenningsordninger for høyere utdanninger, og det kan være virkemidler som stimulerer til at utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet knyttes mye tettere sammen under utdanningsløpet.

Kommunene har behov for at den tilgjengelige kompetansen rettes inn mot framtidige kompetansebehov og forventet mangel på personell. Arbeidet med arbeidskraft og kompetanse bør i tillegg ses i lys av behov for å sikre kritiske beredskapsfunksjoner i kommunene og kontinuitetsplaner for krise og krigsscenarioer. For å lykkes er det avgjørende at partene i arbeidslivet har et godt samarbeid. Kommunedirektøren anbefaler at kommisjonen vurderer om det er behov for å foreslå endringer i de juridiske rammene for partssamarbeidet.

Kommunedirektørens forslag til innspill: Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen drøfter og vurderer ulike statlige virkemidler som kan fremme tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft og tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse, herunder systemhindringer i NAV's regelverk, utdanningssektorens rolle og samarbeidet mellom partene i arbeidslivet

5. Faste sjekkpunkt i alle saker

5.1. Juridisk grunnlag

Juridiske rammer for statlig styring av kommunens virksomhet er en sentral del av kommisjonens mandat, og derfor gjennomgående det av forslag til hørings svar.

¹⁰ Systembarrierene står beskrevet i [kap 5 i sluttrapporten](#) for programmet Flere i arbeid

¹¹ Informasjon om regjeringens ekspertgruppe ligger [her](#)

5.2. Økonomiske konsekvenser

Kommisjonens forslag kan få store konsekvenser for kommunens økonomiske rammebetingelser. Disse er foreløpig ikke beregnet.

5.3. Uttalelse fra rådene

Alle de tre lovpålagte medvirkningsrådene har fått saken til behandling, og deres vedtak følger saken.

5.4. Barn og unges interesser

Flere av forslagene fra kommisjonen vil ha konsekvenser for barn og unge. Disse er foreløpig ikke utredet.

5.5. Medvirkning med innbyggere/brukerrepresentanter

Der ikke lagt opp til lokale medvirkningsprosesser lokalt utover at saken er til behandling i de lovpålagte medvirkningsrådene.

5.6. Klima- og miljøkonsekvenser

Noen av forslagene fra kommisjonen vil ha konsekvenser for kommunens satsing på klima og miljø. Disse er foreløpig ikke utredet.

5.7. HMS/Folkehelse

Kommisjonens forslag vil ha store konsekvenser for mange av kommunens ansatte. Disse er foreløpig ikke utredet.

6. Oppsummering av forslag til høringsvar (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektørens forslag til høringsvar fra Kristiansand oppsummeres som følger:

1. Kristiansand kommune støtter kommisjonens anbefalinger om følgende endringer:
 - a. Avvikling av lærernormen
 - b. Avvikling av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenestene
 - c. Innlemming av 22 øremerkede tilskudd til kommunesektoren
 - d. Sammenslåing av tre tilskudd på natur- og klimafeltet
 - e. Avvikle grunnskoletilskuddet
 - f. Forenkling i Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem
2. Kristiansand kommune anbefaler at kommunekommisjonen i arbeidet med andre delutredning prioriterer forslag som reduserer samlet statlig styringstrykk mot kommunene
3. Kristiansand kommune anbefaler at kommisjonen jobber videre med følgende tema i andre delutredning:
 - a. Mer fleksible bemanningsnormer og kompetansekrav innen både barnehagesektoren og innen helse- og omsorgssektoren
 - b. Behov for å endre rettighetsfesting på noen områder
 - c. Gjennomgang av sektorlover for å se om det kan skapes rom for større lokal tilpasning og fleksibilitet. Gjennomgang av helse -og omsorgslovgivningen bør avstemmes med det pågående arbeidet i helsereformutvalget.
 - d. Forenklinger i noen av plan- og bygningslovens (med forskrifter) bestemmelser
 - e. Lover som binder ressurser i kommunesektoren til administrativ ressursbruk med liten eller ingen opplevd nytte for innbyggerne
 - f. Behov for egen lov om varsling.

- g. Endringer i forsøksloven som kan åpne for at kommuner kan gjennomføre forsøk i større grad og på flere områder. Det gjelder særlig reguleringer innen taushetsplikt og personvern.
- h. Veiledere og faglige retningslinjer og deres status, anvendelse og rettslige betydning.
- i. Pedagogiske virkemidler som er erstatning for juridiske krav.
- j. Kommunenes rolle i utforming av veiledere og faglige retningslinjer.
- k. Innlemminger eller forenklinger av øremerkede tilskudd, men at tjenester til ressurskrevende tjenester utredes separat
- l. Hvordan statsforvalterne utøver sin rolle og utvikler denne i tråd med omstillingsbehov i offentlig sektor.
- m. Behov for færre og større kommuner for å kunne ivareta de lovpålagte oppgavene på en forsvarlig måte
- n. Statens rolle i å fremme digitalisering, innovasjon og forskning i kommunesektoren
- o. Statlige tiltak for bedre kvalitet og tilgang på registerdata, og om noen rapporteringskrav kan erstattes av veiledninger.
- p. Statlige virkemidler som kan fremme tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft og tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse, herunder systemhindringer i NAV's regelverk, utdanningssektorens rolle og samarbeidet mellom partene i arbeidslivet

Punkt 12/26: Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Bilag

Vedtak , 10032026, Sak 11/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedtak HELSEUTV, 10032026, Sak 13/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedtak ARMU, 05032026, Sak 42/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedtak byst, 25032026, Sak 27/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedtak RPF, 05032026, Sak 16/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedtak Form, 18032026, Sak 26/26, Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Vedlegg 1. Sammenstilling av vurdering av arealene

Vedlegg 2. Vurdering av arealer - foreslått for videre vurdering 09.02.26

Vedlegg 3. Vurdering av arealer - foreslått forkastet 09.02.26

Vedlegg 4. Uttalelser til oppstarten av arbeidet

Vedlegg 5. Uttalelser til foreslåtte arealer

Vedlegg 6. Kart over prioritet 1, 2 og eksisterende

Vedlegg 7. Kart - alle vurderte områder

Vedlegg 8. Oppdatert kart (7) med bydelsavgrensning

Dato 9. februar 2026
Saksnr.: 2025008738-28
Saksbehandler Vibeke Wold Sunde
Godkjent av Harald Eiof Karlsen
Tone Iglebæk
Brede Skaalerud
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Råd for personer med funksjonsnedsettelse
Eldrerådet
Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget 2025-26
Helseutvalget
Areal- og miljøutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

05.03.2026
05.03.2026
10.03.2026
10.03.2026
05.03.2026
18.03.2026
25.03.2026

Arealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud

Forslag til vedtak

1. Bystyret gir sin tilslutning til at det settes i gang nødvendig planarbeid for å avklare utnyttelse av arealene foreslått som prioritet 1. Dette for å dekke framtidige behov for samlokaliserte boliger for personer med rus og/eller psykiske helseutfordringer og midlertidig botilbud.
2. Dersom arealene satt opp som prioritet 1 ikke lar seg gjennomføre, gir bystyret tilslutning til at det settes i gang planarbeid med arealer satt opp som prioritet 2.
3. Før nye arealer tas i bruk, skal det være vurdert om det er mulig med utvidelse eller omdisponering av eksisterende samlokaliserte boliger til andre brukergrupper, i tråd med behovene for boliger for vanskeligstilte.

Sammendrag

Saken følger opp bystyret sitt vedtak om at det skal startes et arbeid med å utrede mulige tomter for samlokaliserte boliger for vanskeligstilte, samt tomter til midlertidig botilbud. Med samlokaliserte boliger menes boliger hvor det er tilrettelagt for bemanning hele eller deler av døgnet. Midlertidig botilbud er for nødsituasjoner, når en person eller familie ikke har et sted å sove og oppholde seg det neste døgnet.

Tomtene kommunen har hatt som arealreserve til samlokaliserte boliger for vanskeligstilte er nå utbygd eller på vei til å bli bygd ut. Det er et krevende å finne

arealer som egner seg til formålet og det legges til grunn at arbeidet med å finne aktuelle arealer skal sikre en langsiktig arealreserve.

Arealene er vurdert etter følgende kriterier, vedtatt av bystyret:

- Lokalisering og størrelse
- Avstand til sentrumsfunksjoner og kollektiv
- Bokvalitet
- Sosiodemografiske forhold
- Naboforhold/nærhet
- Mulighet for realisering

Når alternativene skal vektes opp mot hverandre skal hensynet til barn og unge vektes tungt.

Arbeidet med utredning av alternative tomter er gjort i samarbeid mellom helse og mestrings- og by- og stedsutvikling.

Kommunedirektøren anbefaler å starte planarbeid for å avklare mulig realisering av arealene anbefalt som prioritet 1. Dersom arealene foreslått som prioritet 1 ikke dekker kommunens behov eller ikke lar seg realisere skal det arbeides videre med arealene foreslått som prioritet 2. Det anbefales videre at det skal vurderes utvikling av eksisterende samlokaliserte boliger før nye arealreserver tas i bruk.

Vedlegg:

Vedlegg 1. Sammenstilling av vurdering av arealene

Vedlegg 2. Vurdering av arealer - foreslått for videre vurdering 09.02.26

Vedlegg 3. Vurdering av arealer - foreslått forkastet 09.02.26

Vedlegg 4. Uttalelser til oppstarten av arbeidet

Vedlegg 5. Uttalelser til foreslåtte arealer

Vedlegg 6. Kart over prioritet 1, 2 og eksisterende

Vedlegg 7. Kart - alle vurderte områder

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I sak 10/25 den 29.01.2025, angående oppfølging av boligsosial handlingsplan, vedtok bystyret at det skal startes et arbeid for å utrede tomter for samlokaliserte boliger for vanskeligstilte. Med samlokaliserte boliger menes boliger hvor det er tilrettelagt for bemanning hele eller deler av døgnet.

2. Bystyret ber administrasjonen om å starte et arbeid med å utrede lokalisering og egnethetsvurdering for minimum 7 nye tomter for fremtidige samlokaliserte boliger for vanskeligstilte med sammensatte utfordringer knyttet til rusavhengighet og psykisk helse. Det skal vurderes behov for reguleringsmessige avklaringer. I utredningsarbeidet skal det vektlegges tidlig involvering av bydelsråd og andre samfunnsaktører i kommunen. Alternativene skal legges fram i en politisk sak hvor det avklares hvilke tomter det skal jobbes videre med, med tanke på erverv og/eller videre planlegging og prosjektering. Bystyret understreker viktigheten av at arbeidet prioriteres særlig høyt av administrasjonen.

I samme sak ble det vedtatt at nåværende midlertidig botilbud (nødboliger) på Midtheilia skal flyttes når et tilsvarende tilbud er etablert på ny alternativ lokalisering. I tillegg har kommunen, fra tidligere, vedtatt etablering av to nye enheter for midlertidig botilbud. Til sammen er det derfor behov for å finne tomter for fire enheter for midlertidig botilbud.

I sak 69/25, den 18.06.2025, vedtok bystyret at følgende tema skal legges til grunn ved vurdering av alternative tomter:

- Lokalisering og størrelse
- Avstand til sentrumsfunksjoner og kollektiv
- Bokvalitet
- Sosiodemografiske forhold (levekår)
- Naboforhold/Nærhet
- Mulighet for realisering

Det framgår av saksframlegget ved vedtaket av vurderingstemaene at når alternativene skal vektas opp mot hverandre skal hensynet til barn og unge vektas tungt.

Tomtene kommunen har hatt som arealreserve til samlokaliserte boliger for vanskeligstilte er nå utbygd eller på vei til å bli bygd ut. Det er et krevende arbeid å finne arealer som egner seg til formålet og det legges til grunn at arbeidet med å finne aktuelle arealer skal sikre en langsiktig arealreserve.

Juridisk grunnlag

Det legges opp til at det ved behandling av denne saken tas en prosessuell beslutning knyttet til videre arbeid med tomter til boliger for vanskeligstilte. Det vil i behandling av saken ikke bli besluttet hvor og når faktisk utbygging skal skje. All framtidig utbygging vil bli fulgt opp med saksbehandling i tråd med plan- og bygningsloven.

Økonomiske konsekvenser

Utredningsarbeidet som er gjort til nå er gjennomført ved egne ressurser og omdisponeringer internt i kommunen. Det oppfølgende arbeidet med regulering og framtidig utvikling av boligmassen og tomtene, vil kreve at det avsettes planleggingsmidler og investeringsmidler. Når det er avklart hvilke tiltak som skal etableres og når det er behov for disse må dette innarbeides i økonomiplanen.

Uttalelse fra rådene

Rådene involveres som en del av den ordinære saksgangen og får denne saken til behandling.

Medvirkning

Oppstart av arbeidet med å finne aktuelle arealer

I juni 2025 ble det sendt ut en invitasjon til velforeninger, bydelsråd og interesseorganisasjoner om å komme med innspill til arealer kommunen bør vurdere for lokalisering av boliger som beskrevet over. Det ble også lagt ut en sak på kommunens nettside med en åpen invitasjon til å komme med innspill. Fristen for å komme med innspill var 31. august. Kommunen mottok 10 innspill og uttalelser fra velforeninger og bydelsråd. Innspillene er oppsummert og kommentert under, se vedlegg 4 for å lese innspillene i sin helhet.

Vragevigheia vel og privatperson Steinar Bugge, 15.08.2025.

Velforeningen har ingen tomter å spille inn. Som privatperson bes det om at kommunen vurderer eiendommen Materialstykket 10, GB 151/1297.

Øvre Grim vel, 27.08.2025.

Det er ingen egnede tomter på Grim, det advares mot å bygge flere botilbud for vanskeligstilte i bydelen. Bydelen har allerede for mange slike tilbud og beboerne skaper utrygghet for barn og unge i nabolagene.

Hellemyr velforening, 28.08.2025.

Skjønner at folk trenger et sted å bo, men flere forhold gjør at Hellemyr ikke er et naturlig valg. Barnehage og skole ligger nær boområdene. Nødboliger ønsker vi ikke. Rus og psykiatri kun kan være aktuelt dersom kommunen stiller med bemanning, og beliggenheten er skjermet, men kan ikke se hvor i bydelen det skulle være. Velforeningen er mer positive til å vurdere bygging av kommunale boliger for barnerike barnefamilier i det nye boligfeltet ved Lille Kartemyrvei.

Tveit og Hånes bydelsråd, 28.08.2025.

Styret til Tveit og Hånes bydelsråd ønsker ikke å komme med direkte anbefalinger av tomter til slik utbygging ved våre medlemmer i Tveit, Hamresanden, Lauvåsen og Hånes.

Vi opplever at våre beboere kjenner på at Kristiansand øst har en stor belastning av midlertidige boliger. Ønsker å delta i dialog når innspill fra lokale velforeninger er kjent og saken behandles senere.

Tinnheia vel, 29.08.2025.

Velforeningen har forståelse for at det er utfordrende å finne egnede steder for boligene. Har ingen konkrete tomter å foreslå, men vil understreke viktigheten av å vurdere beliggenheten nøye. Det er avgjørende å ikke plassere slike boliger nær skole og fritidstilbud for barn og unge. Tradisjonelt har slike boliger blitt plassert i områder med lavere levekår enn gjennomsnittet, som Tinnheia. Dette mener vi er kortsiktig tenkning som kan forsterke problemene.

Justvik velforening, 29.08.2025.

Vi har gjort noen undersøkelser og vårt svar er at det på strekningen Havlimyra ungdomsskole via Justvik Bydelshus til Justvik barneskole ikke finnes egnede tomter for dette formålet. Det blir for nært skoleveier og ungdoms/ fritidsklubber.

Lauvåsen velforening, 01.09.2025.

Vi opplever at vårt nærmiljø allerede har en belastning knytta til de etablerte boligene i Topdalsveien. Det er ikke gunstig for oppvekstmiljøet til våre barn at flere midlertidige botilbud tillegges vårt kommunale boligfelt i Lauvåsen. Vi imøtekommer likevel deres invitasjon til å komme med forslag, og skisserer noen områder som det kunne vært bygd på i vår nærhet:

- Friarealer overført til kommunen, men fraråder dette pga. nærhet til boliger.
- Fraråder samlokaliserte boliger og midlertidig botilbud på ubebygde arealer ved skoletomta.
- Timenes Næringspark og Sørlandsparken kan ha ledige arealer.
- Langs Topdalsveien finnes uutnyttede areal, heller en utvidelse knyttet til etablerte boliger, enn «nok et sted».

Av hensyn til oppvekstmiljø, trygghet og trivsel bør kommunen vurdere andre lokaliseringalternativer.

Nedre Hveteveien velforening. 01.09.2025.

Nedre Hveteveien Velforening forstår at det er ett behov for flere slike boliger. Vi tenker det vil være fornuftig å spre dem ut og velge kloke plasseringer. Det er bydeler i Kristiansand kommune som oppfyller kriteriene satt i boligsosial handlingsplan og som ikke har nødboliger i nærområdet fra før.

Vi har ingen anbefalinger av tomter på Hånes som egner seg. Eventuell plassering på Hånes vil bli for tett på de store etablerte rus/nødboligene Topdalsveien og Rodeneset.

Østre Otra vel, 31.08.2025.

Styret representerer befolkningen i velforeningen og er positive til kommunens initiativ. Basert på kriteriene oppgitt i forslaget ser vi ikke Torridalsveien som spesielt godt tilrettelagt blant annet på grunn av at det er et begrenset kollektivtilbudet, samt at det er et område med mange barnefamilier. Styret er skeptisk til utvidelse av eksisterende tilbud i Torridalsveien.

Posebyen vel, 31.08.2025.

Det vil være svært skadelig for bomiljøet om bydelen skulle få flere vanskeligstilte enn vi allerede har i Posebyen (Nord-Øst Kvadraturen). Med utgangspunkt i levekårsutfordringene er det som kjent iverksatt et 5 års prosjekt finansiert av staten i Kvadraturen NØ og Eg. Målet er å skape gode levekår for og med innbyggerne i bydelen. Vi vil derfor sterkt fraråde å øke utfordringene ved nye botilbud og tiltak rettet mot vanskeligstilte med rus og psykiske problemer. Vi må i første rekke løse de utfordringene vi allerede har i dag.

Administrasjonens kommentarer til uttalelsene:

Felles for innspillene som har kommet er at det vises forståelse for behovet for boliger, men at plassering av nye kommunale boliger til personer med helseutfordringer knyttet til rus og psykisk helse ikke ønskes innenfor områdene velforeningen representerer. I flere av innspillene uttrykkes det bekymring for at etablering av samlokaliserte boliger og midlertidig botilbud vil gi utrygge nabolag. Administrasjonen har forståelse for at det er bekymring i nabolagene, men vil bemerke at når det her er snakk om samlokaliserte boliger, så menes det boliger med bemanning, som gjennom planprosesser vil bli regulert til tjenesteyting. Det er ønskelig at boligene plasseres i tilknytning til boligområder med god kollektivdekning og med ikke alt for lang avstand til senterområder. Målet med å legge til rette for flere samlokaliserte boliger med mulighet for bemanning, er å kunne gi et bedre tilbud til vanskeligstilte på boligmarkedet som i dag ikke har noe sted å bo, eller som bor i uegnet bolig. Det jobbes parallelt med utvikling av tjenestetilbudet.

De konkrete adressene som er foreslått i innspillene vurderes etter kriteriene vedtatt av bystyret, på lik linje med de andre adressene som er vurdert.

I tillegg til innspillene oppsummert over har kommunen tidligere mottatt innspill fra Ringveien borettslag m. fl. om tomter som bør vurderes. Innspillene kom i forbindelse med saken angående bygging av midlertidig botilbud i Voie Ringvei 60. Følgende adresser ble foreslått; Fidjetoppen, Myrbakken 1, Lauvåsen hovedvei, Kjevikeveien 211, Kjevikeveien 4, Vigeveien 19 og Stemmane 50.

De foreslåtte adressene er tatt med i vurderingen av alternative tomter.

Orientering om arbeidet og foreslåtte tomter

Administrasjonens foreløpige vurderinger knyttet til tomtealternativene ble presentert for formannskapet, helseutvalget og areal- og miljøutvalget i desember 2025. I etterkant av presentasjonen ble utredningen offentliggjort på kommunens nettside. 20. januar 2026 ble det avholdt et orienteringsmøte for velforeninger og bydelsråd. Det kom flere reaksjoner på foreslåtte tomter i orienteringsmøtet.

Etter offentliggjøringen og orienteringsmøtet har det kommet inn flere skriftlige uttalelser til administrasjonens forslag til prioriteringer. Uttalelsene kan leses i vedlegg 5. Aktuelle faktaopplysninger som kom fram på orienteringsmøte for velforeninger og bydelsråd, og som framkommer av uttalelsene, er lagt inn i grunnlaget for vurderingen av arealene.

Det er gjort justeringer av anbefalingene basert på innspillene som har kommet. Dette gjelder Årosveien 220 som er justert til prioritet 2 og Lundeveien 82 som er foreslått forkastet, begge endringene er gjort med bakgrunn i hensynet til barn og unge.

I orienteringsmøtet og i de skriftlige uttalelsene påpekte flere at hensynet til barn og unge ikke er godt nok vurdert og ivaretatt i administrasjonens forslag. Vurderingene av alternativene er i tråd med innspillene supplert med ytterligere beskrivelser av hensynet til barn og unge.

Vurdering av arealer

For å finne arealer å vurdere har kommunen gjennomgått egen eiendomsmasse. I tillegg er det vurdert om det er andre arealer som er avsatt til bebyggelse og anlegg i kommuneplanen som kan være aktuelle å vurdere. Alle arealene som er foreslått enten fra kommunen eller fra private er vurdert etter de samme temaene. Kartet i vedlegg 7 gir en oversikt over alle arealene som er vurdert. Vurderingene er samlet i to notater, et for de som er foreslått tatt med i videre vurderinger og et for de som er vurdert og foreslått forkastet, vedlegg 2 og 3. Vurderingen er oppsummert i en matrise (vedlegg 1), hvor det vises hvordan tomtene er vurdert samlet. Under gis det en beskrivelse av hva som inngår i temaene arealene er vurdert etter.

Lokalisering og størrelse

Under temaet lokalisering framgår det hvilken bydel og delområde arealene ligger i og hvor store arealene er, for å kunne vurdere om det kan bygges en eller flere boenheter innenfor arealet.

Avstand til sentrumsfunksjoner og kollektiv

I Husbankens veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg er det presisert at behov for normalitet og trygghet gjelder alle. Husbanken anbefaler at etablering av boliger for personer med rus- og/eller psykiske lidelser fokuserer på trygghet, selvstendighet og integrering i ordinære nabolag. Kommunen bør tilby ulike typer boliger, som egne eneboliger eller bofellesskap, avhengig av den enkeltes behov. Dette understøttes i studier gjennomført av SINTEF for Husbanken, hvor det også anbefales plassering nært kollektivtilbud, butikk, grøntområder og med god tilgjengelighet for tjenestene som skal følge opp beboerne.

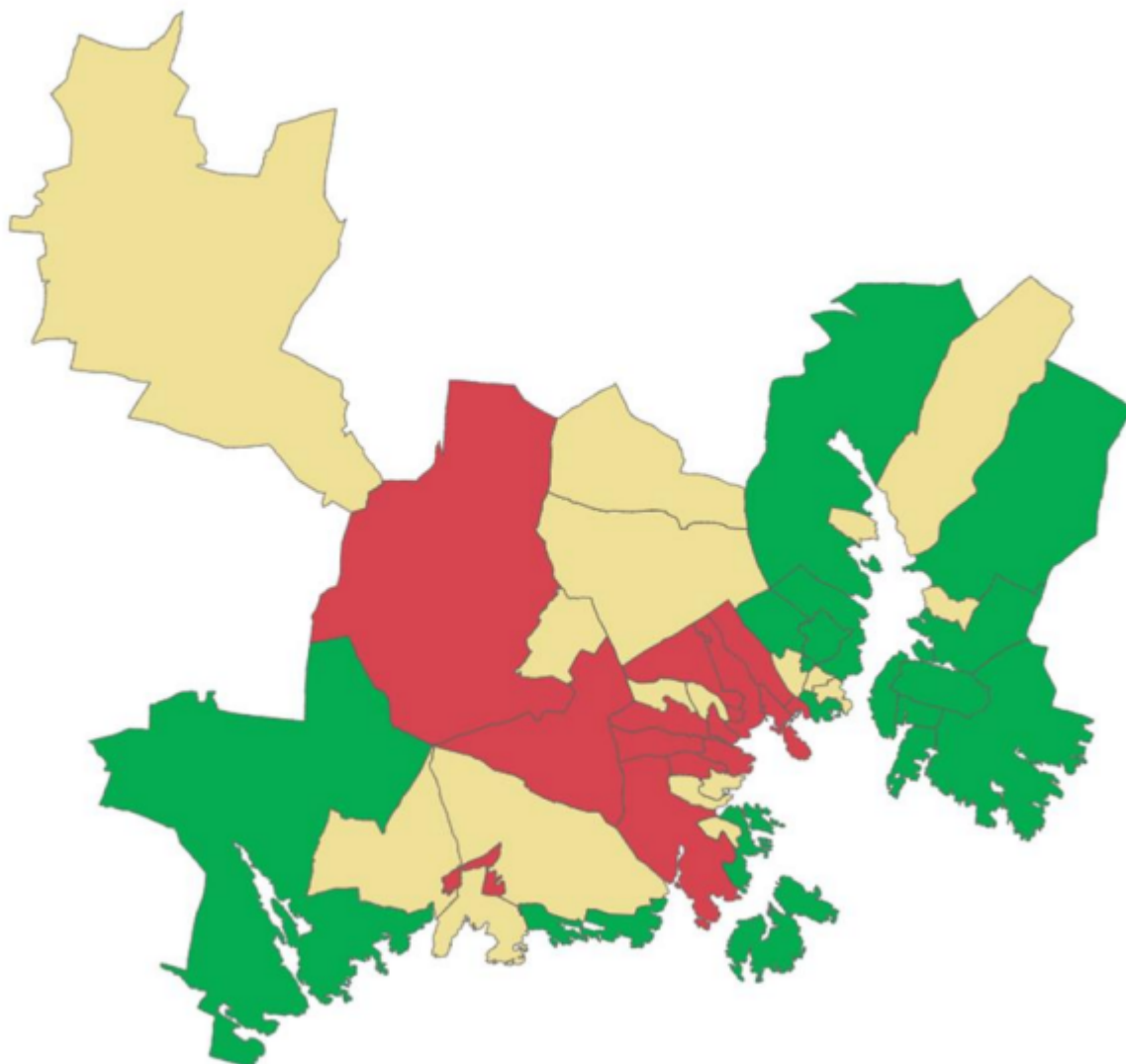
Med bakgrunn i anbefalingene er arealene vurdert ut ifra avstand til sentrumsfunksjoner og kollektivtilbud. Arealene er rangert etter om det er lang avstand til senterområder og kollektivtilbud, lang til middels avstand til senterområder og god eller akseptabel kollektivdekning, eller om arealet ligger i eller tett på senterområder.

Bokvalitet

Ved vurdering av bokvalitet er det sett på om arealene er utsatt for støy og støv, hvordan solforholdene er, om bebyggelsen kan plasseres skjermet fra områdene rundt og om arealene ligger i tilknytning til boområder. Arealene er rangert etter dårlig, akseptabel og mulighet for god bokvalitet.

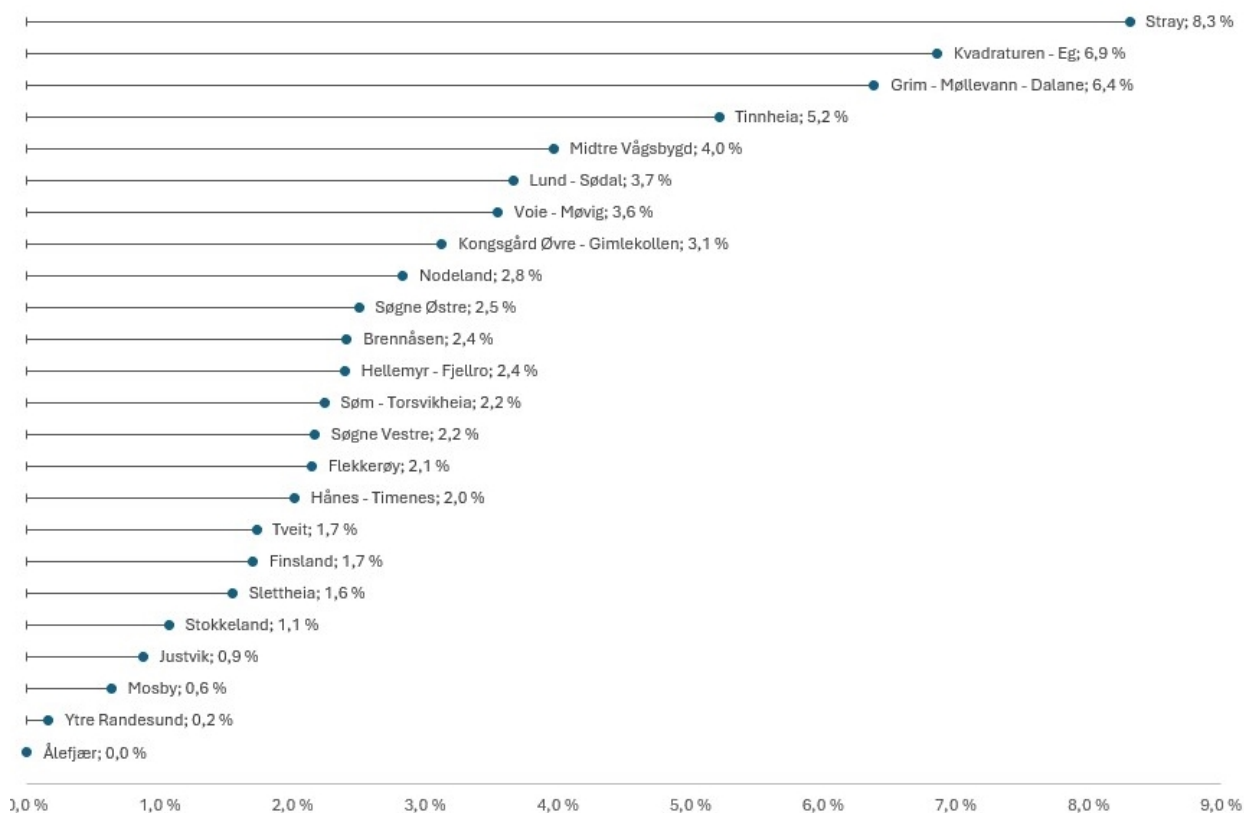
Sosiodemografiske forhold (levetår)

Ved vurdering av levetår er det sett på levetårsstatistikken for kommunen. Levetårene er beregnet av Statistisk sentralbyrå (SSB) ut ifra 8 levetårsindikatorer. Indikatorne omhandler; barn i lavinntektshusholdninger, frafall videregående opplæring, lavt utdanningsnivå, registrerte arbeidsledige, mottakere av arbeidsavklaringspenger, sosialhjelpsmottakere, unge uførepensjonister og husholdninger som leier bolig. På kartet under vises det om levetårene i de enkelte levetårsssonene samlet er under (rød), på gjennomsnittet (oransje) eller over gjennomsnittet (grønn) for kommunen.

Figur 1. Samlede levetår i de ulike levetårsssonene i kommunen. Gjennomsnittet for flere levetårsindikatorer for 2022. Kilde SSB levetårsdata.

Sammen med levetårsstatistikken er det sett på hvor høy andel kommunale boliger det er i bydelene og delområdene sett opp mot totalt antall boliger.

Figur 2. Andel kommunale boliger (utenom omsorgsboliger), innenfor det enkelte delområde.

Områdene er rangert etter om det er høy tetthet av kommunale boliger og dårlige levekår, middels tetthet av kommunale boliger og levekår rundt gjennomsnittet, eller middels/lav tetthet av kommunale boliger og levekår bedre enn gjennomsnittet.

Mulighet for realisering

Ved vurdering av mulighet for realisering er det sett på gjeldende planstatus, eierstatus, naturfare, grunnforhold og størrelse. Arealene er sortert i tre kategorier, ikke realiserbare, usikker på grunn av eierstatus, planformål etc. og i tråd med formål eller avsatt til byggeformål.

Det legges til grunn at både de samlokaliserte boligene med mulighet for bemanning og boligene til midlertidig botilbud vil bli regulert til tjenesteyting ved oppfølgende planarbeid.

Naboforhold/Nærhet

Under temaet naboforhold og nærhet inngår vurdering av avstand og nærhet til barnehage, boliger, skole, skolevei, lekeplasser, andre boliger for målgruppen og eventuelle andre aktuelle funksjoner.

Arealene er sortert etter om de ligger inntil barnehage, lekeplass, skole etc., om bebyggelsen kan plasseres skjermet fra bebyggelsen og funksjonene rundt, men noe tett på barnehage, lekeplass, skole, etc., eller om arealene ligger skjermet fra/med til strekkelig avstand fra på barnehage, lekeplass, skole, etc.

Hensynet til barn og unge

Ved det politiske vedtaket av temaene for å vurdere de alternative arealene, ble det løftet fram at hensynet til barn og unge skal vektes tungt i vurderingen av alternativene. Det framgår av innspillene som har kommet etter at administrasjonens forslag ble kunngjort, at innbyggerne i stor grad mener at barn- og unges interesser blir mer negativt berørt enn det administrasjonen legger til grunn i vurderingene.

Ved vurderingen av i hvilken grad plasseringen er i konflikt med hensynet til barn og unge er det vurdert om området benyttes av barn og unge i dag, om det er tilstøtende arealer som benyttes av barn og unge og om det er arealer i nærheten som benyttes av barn og unge. I tillegg er det vektlagt i hvilken grad det er mulig å plassere bebyggelsen skjermet.

Innbyggerne kommunen skal framskaffe boliger til er vanskeligstilte på boligmarkedet: dette er personer som allerede bor i Kristiansand kommune, enten uten fast bolig eller i en bolig som ikke er egnet. Personer med utfordringer og lidelser som følge av rusavhengighet er innbyggere som alle i samfunnsfellesskapet må settes i stand til å forholde seg til på en likeverdig måte, også barn- og unge. Det er en kjent utfordring at på steder hvor flere med utfordringer knyttet til rusavhengighet samles, kan det bli situasjoner med blant annet støy, uro og bekymring for blant annet at brukerutstyr ikke blir håndtert på en forsvarlig måte.

En del innbyggere med helseutfordringer knyttet til psykisk helse- og/eller rusmiddelavhengighet kan også selv ha behov for en bosituasjon som ikke oppleves veldig tett på naboer, men hvor det er tilgang på nødvendig infrastruktur og nærhet til sentrale funksjoner i dagliglivet. Ved lokalisering av de samlokaliserte boligene søkes det å finne en plassering som er best mulig både for framtidige beboere og naboer. Dette er boliger som vil være tilknyttet bemanning som skal følge opp beboerne, som kan bidra til å begrense konflikter. Formålet med å legge til rette for etablering av flere samlokaliserte boliger med mulighet for bemanning er å bedre det totale tilbudet kommunen har til vanskeligstilte på boligmarkedet og dermed også færre konflikter i de ulike nabolagene i kommunen, ved at den enkelte kan få et botilbud som er best mulig egnet.

De enkeltstående boligene for midlertidig botilbud foreslås plassert med god avstand, for å unngå negativ påvirkning fra andre innbygger i samme situasjon.

Beboerne er uten bil og avhengig av å gå, sykle eller ta buss for å komme seg rundt. Boligene ønskes derfor plassert i områder med trygge gang- og sykkelveiforbindelser og godt kollektivtilbud. Det er lagt føringer om at boligene ikke skal plasseres nær mye brukt skolevei av hensynet til barn og unge. Målet om god tilknytning til kollektivtilbud og unngå nærhet til skolevei kommer ofte i direkte motstrid. Det er ved vurdering av nærhet til skolevei vurdert om bebyggelsen kan plasseres skjermet fra gang- og sykkelveiforbindelsen, ved utnyttelse av terrenget på tomte eller at størrelsen er slik at bebyggelsen kan plasseres med god avstand og skjerming kan etableres innenfor arealet. Risikoen for barn- og unge knyttet til å gå eller sykle på gang- og sykkelveier i områder hvor det er kommunale boliger vurderes som liten.

Arealer anbefalt for videre vurdering

Vurderingene er gjort i samarbeid mellom helse og mestring og by- og stedsutvikling. Arealene som er vurdert og anbefalt for videre vurderinger er delt i prioritet 1 og 2, etter vurderinger av temaene som beskrevet over. Prioritet 1 er arealer som anbefales vurdert først med tanke på realisering. Prioritet 2, er arealer som ved denne gjennomgangen er vurdert som litt mindre egnet, og som kun vurderes for realisering om ikke arealene under prioritet 1 lar seg gjennomføre, eller om det er behov for flere tomter for å dekke kommunens behov. Beskrivelse av arealene og vurderingene som er gjort framgår av vedlagte notater i vedlegg 2 og 3, oppsummert i matrise i vedlegg 1. Kart som viser alle de vurderte arealene vises i vedlegg 7. Kartet i vedlegg 6 viser områdene foreslått som prioritet 1 og 2, sammen med eksisterende samlokaliserte boliger.

Følgende adresser er anbefalt som **prioritet 1** for videre vurdering til samlokaliserte boliger eller midlertidig botilbud, totalt 8 adresser:

Vesterveien 32 - GB 151/2436 og 151/1

Arealet eies av Statens vegvesen og kommunen. Eiendommene ligger nær høyfrekvent busstilbud og det er lett å komme seg til senterområder med et bredt tilbud av tjenester. Arealet ligger ikke i direkte tilknytning til annen boligbebyggelse og har ikke atkomst

gjennom boligområde. Tinnheia har en relativt høy andel kommunale boliger og levekårene i området er lavere enn gjennomsnittet. Arealet vurderes likevel som aktuell på grunn av den skjermede plasseringen og avstanden til annen bebyggelse. Ny bebyggelse må plasseres slik at eksisterende gangforbindelse opp til Nikkelveien ivaretas på en god måte. Det må avklares om omdisponering til bolig er gjennomførbart med tanke på gjeldende planstatus.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering for mulighet til realisering på lengre sikt. Arealet kan egne seg til samlokaliserte boliger eller for en enhet til midlertidig botilbud.

Hånesveien – Del av GB 63/50

Arealet eies av Kristiansand kommune. Arealet er avsatt til tjenesteyting og ligger i et område hvor andelen kommunale boliger er relativt lav. Plasseringen må vurderes i forhold til plasseringen av andre samlokaliserte boliger og midlertidig botilbud i østre deler av kommunen, samt eventuell framtidig bruk til omsorgssenter. Arealet ligger i tilknytning til etablert boligområde, men samtidig skjermet fra andre funksjoner. Sørøst for området avsatt til tjenesteyting er det en gapahuk som benyttes av barnehage, skole og naboer i området.

Området avsatt til tjenesteyting er såpass stort at bebyggelsen kan plasseres skjermet. Plasseringen vurderes å i liten grad være i konflikt med hensynet til barn og unge, selv om det er arealer som benyttes av barn og unge i nærområdet. Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering til samlokaliserte boliger eller for en enhet til midlertidig botilbud.

Lauvåsen hovedvei – Del av GB 63/12

Det er fra før av en relativt lav andel kommunale boliger innenfor delområdet hvor Lauvåsen ligger. Av de tre feltene som ikke er detaljregulert enda i planen for Lauvåsen, vurderes felt B6, som ligger lengst øst, som mest aktuelt for samlokaliserte boliger. Det kan vurderes om det kan etableres en egen atkomstvei fra nærliggende næringsområde. Felt B3 har en gunstig plassering nær hovedveisystemet, men vurderes som mindre aktuell på grunn av nærheten til andre kommunale boliger for målgruppen.

Arealene innenfor felt B6 vurderes som aktuelle for videre vurdering til samlokaliserte boliger på lengre sikt. Områdene er i privat eie og må detaljreguleres før eventuell utbygging kan skje. Arealene for samlokaliserte boliger må plasseres slik at hensynet til barn og unge blir ivaretatt og at de ikke kommer i direkte konflikt med boliger, barnehager, skoler og lekeplasser i utbyggingsområdet.

Høvågveien / Poddestølveien – GB 67/22 og 67/23 (eventuelt andre arealer som skal detaljreguleres innenfor områdereguleringen for Benestad)

I Ytre deler av Randesund er andelen kommunale boliger lav, og levekårene er bedre enn gjennomsnittet for kommunen. Arealene innenfor Cs1 vurderes som aktuelle for videre vurdering dersom arealet ikke skal benyttes til skoleformål. Eventuelt kan det vurderes om det kan legges til rette for samlokaliserte kommunale boliger ved detaljregulering av de gjenværende uregulerte boligområdene innenfor Cb4, 7, 8 eller 9. Plassering av en midlertidig enhet for midlertidig botilbud kan også vurderes. Områdene eies dels av kommunen og dels privat og må detaljreguleres før utbygging kan skje.

Arealene for samlokaliserte boliger må plasseres slik at hensynet til barn og unge blir ivaretatt og at de ikke kommer i direkte konflikt med boliger, barnehager, skoler og lekeplasser i utbyggingsområdet.

Vigeveien 19 – GB 47/38

Eiendommen eies av Kristiansand kommune. Arealet ligger med gangavstand til høyfrekvent busstilbud, som gir tilgjengelighet til sentrumsfunksjoner. Området kan være utsatt for støy fra tilgrensende næringsområde. Eiendommen ligger i utkanten av boligområdet og vurderes å i liten grad være i konflikt med hensynet til barn og unge.

Bruk til bolig er i strid med gjeldende planer, hvor arealet er regulert til en grøntbuffer mellom boligbebyggelsen og næringsområdene. Om eiendommen skal vurderes for omdisponering må mest mulig bevares som bufferareal mellom bolig og næring, dvs. at det kun kan være aktuelt med en mindre boenhet for midlertidig botilbud.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering til midlertidig botilbud, dersom en enhet kan plasseres på flaten nord for snuplassen, uten at det går på bekostning av effekten av grøntbufferen mellom bolig og næringsområdet.

Sømsveien 10 – GB 59/3

Eiendommen eies av kristiansand kommune. Andelen kommunale boliger i delområdet er relativt lav, og levekårene er bedre enn gjennomsnittet. Bokkvaliteten kan bli god. Det er utfordringer knyttet eksisterende anlegg med midlertidig botilbud på Rodeneset. En eventuell utvikling til kommunale boliger eller midlertidig botilbud må sees i sammenheng med de eksisterende boligene på Rodeneset.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering sett i sammenheng med eksisterende anlegg på Rodeneset.

Vågsbygdveien 106 – GB 12/6 og 71

Eiendommen er i privat eie. Det er en middels tetthet av kommunale boliger i området fra før av og levekårene er bedre enn for gjennomsnittet for kommunen. Beliggenheten vurderes som tilfredsstillende med tanke på avstand til sentrumsfunksjoner og kollektivtilbud. Eiendommene vurderes som vanskelig å utvikle til samlokaliserte boliger p.t. på grunn av begrensninger knyttet til avkjørsel til Vågsbygdveien. Plasseringen kan egne seg til en eller to enheter for midlertidig botilbud eller ordinær bolig for vanskeligstilte. Plasseringen vurderes å ikke være i konflikt med hensynet til barn og unge.

Topdalsveien v/ nr. 18. – Del av GB 63/12 (anbefales ervervet som tilleggsareal til nr. 18)

Arealet er regulert til kontor/industri og grenser til eksisterende anlegg i Topdalsveien mot vest og framtidig vei mot øst.

Eiendommen vurderes som aktuell å erverve for å hindre at det etableres virksomhet som kommer i konflikt med dagens tilbud i Topdalsveien 18, og for å på sikt kunne videreutvikle tilbudet i tilknytning til eksisterende boliger, om det skulle være ønskelig. Når ny vei blir etablert, er det en fordel om naturlig terreng ligger som en buffer mellom veien og kommunens boliger.

Følgende arealer er anbefalt som **prioritet 2**, totalt 12 adresser:

Arealer anbefalt til samlokaliserte boliger eller midlertidig botilbud:

Årosveien 220 – Del av GB 420/230 og 627

Området ligger med kort avstand til relativt godt kollektivtilbud, men med noe lang avstand til senterområder. Det er kort avstand til nærmeste barnehage, men plasseringen er noe skjermet fra barnehagen og andre boliger.

Gjeldende regulering til byggeområde for bolig åpner opp for bygging av boliger i deler av området som i dag benyttes av barnehagen til turområde. Det vurderes at eventuell omregulering til tjenesteyting og utbygging til samlokaliserte boliger vil være mer negativt for barnehagens bruk til turområde enn planlagt boligbebyggelse. Lokaliseringen kan komme i strid hensynet til barn og unge. Dersom området omreguleres, må det gjøres vurderinger av hvordan hensynet til barn og unge kan ivaretas på en best mulig måte.

Tinnheiveien/Gamle Flekkerøyvei (vest for høyspent) - Del av 151/1

Eiendommen ligger nær høyfrekvent busstilbud og det er lett å komme seg til senterområder med et bredt tilbud av tjenester. Arealet ligger ikke i direkte tilknytning til annen boligbebyggelse og har ikke atkomst gjennom boligområde. Tinnheia har en høy andel kommunale boliger og levekårene i området er lavere enn gjennomsnittet.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering for samlokaliserte boliger eller midlertidig botilbud, med mulig realisering av utbygging på lang sikt. Arealet er kun aktuelt å vurdere dersom det ikke er mulig å benytte nærliggende arealer i Vesterveien 32, som et lagt inn som prioritet 1. Med unntak av nærheten til tilstøtende gang- og sykkelvei vurderes lokaliseringen å i liten grad å komme i konflikt med hensynet til barn og unge.

Prestheia – GB 38/120 (O4 i reguleringsplanen)

Eiendommen ligger tett på skole, barnehage og skolevei. Nærheten til barnehage og skole gjør plassering her vanskelig gitt kriteriene som er satt. Det er fra før av en høy tetthet av kommunale tjenester og botilbud i nær tilknytning til tomte. Andelen kommunale boliger i området er middels sammenlignet med andre områder. Lavekårene i området er bedre enn gjennomsnittet for kommunen.

Til tross for mulig konflikt med hensynet til barn og unge vurderes arealet som aktuell for videre vurdering til samlokaliserte boliger som prioritet 2. Det er få alternative mulige plasseringer på Gimlekollen. Plasseringen ligger ikke i direkte tilknytning til annen boligbebyggelse.

Lindebøskauen – GB 3/280

Eiendommen ligger nær barnehager og ikke langt fra en mye brukt skolevei. Plasseringen av tomte er noe tilbaketrukket i terrenget. Avstanden til busstopp er lang, men busstilbudet inn til bydelscenteret er relativt god. Andelen kommunale boliger på Flekkerøya er relativt lav, og levekårene i området er over snittet.

Nærheten til barnehage gjør plassering her vanskelig gitt kriteriene som er satt. Eiendommen vurderes likevel som aktuell for videre vurdering til samlokaliserte boliger. Arealet er litt lite, og det må vurderes en kompakt utbygging.

Marviksveien 134 – GB 152/955

Arealet er sentrumsnært og det er kort vei til en rekke funksjoner, samtidig som det innenfor arealet kan finnes plassering som er noe skjermet fra annen bebyggelse. Plasseringen vurderes å i liten grad være i konflikt med hensynet til barn og unge.

Eiendommen vurderes som aktuell for vurdering av samlokaliserte boliger eller plassering av en enhet for midlertidig botilbud. Hvis det skal etableres boliger for vanskeligstilte i dette området, må Marvika-området ses på som helhet gjennom en planprosess, slik at eventuelle boliger ikke begrenser muligheten for næringsutviklingen som området er avsatt til.

Bråvann B7 – Del av GB 12/602

Arealene ligger tilbaketrukket fra annen bebyggelse. Det er relativt kort avstand til et godt kollektivtilbud, men det er noe lang avstand til senterområder. Utbygging av området medfører en uheldig utvidelse av de bebygde arealene inn i et større ubebygget areal. Plasseringen kan komme i konflikt med hensynet til barn og unges bruk av tilstøtende områder.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering for etablering av samlokaliserte boliger, men kun om ikke andre alternativer lar seg realisere. Arealene vil trolig være krevende å utvikle på grunn av behov for større terrenginngrep.

Arealer anbefalt til midlertidig botilbud:

Ved Tretjønneveien/Borghilds vei – Del av GB 40/1

Arealet ligger i et etablert boligområde, nær mye brukt skolevei. Det er en fordel at det er kort vei til bussforbindelse. Endring fra friområde til bebyggelse er uheldig selv om det ikke ser ut til at arealet benyttes til friområde. Eventuell bygging vil kreve dispensasjon eller reguleringsendring, og det er usikkerhet knyttet til om en slik endring lar seg gjennomføre.

Arealet er for lite til samlokaliserte boliger, men vurderes som aktuell for vurdering av plassering av en enhet for midlertidig botilbud dersom boligen kan skjermes fra omkringliggende bebyggelse. Bebyggelsen bør plasseres på linje med bebyggelsen i Borghilds vei 38A og 38B for å ivareta grønnstrukturen i bakkant av bebyggelsen. Utover nærheten til gang- og sykkelveien vurderes plasseringen i liten grad å komme i konflikt med hensynet til barn- og unge.

Nodelandsvegen – GB 610/644

Eies av Kristiansand kommune. Eiendommen er en del av større areal regulert til undervisning T1 i reguleringsplanen. Vestre del (GB 610/644) av området regulert til undervisning vurderes som aktuell for vurdering av plassering av en enhet for midlertidig botilbud eller et kompakt anlegg for samlokaliserte boliger. Plasseringen vurderes å i liten grad være i konflikt med hensynet til barn og unge.

Lundeveien 169 – GB 471/38

Eiendommen er stor nok til å kunne romme flere boliger, men eventuell plassering kan ikke avklares før fremtidig veiløsning er avklart. Andelen kommunale boliger i Søgne er lav, men denne lokaliseringen nær de andre offentlige funksjonene i området er uheldig. Fremtidig bruk av eiendommen må avklares gjennom kommende planprosess. Eventuelt kan det vurderes om arealet hvor det tidligere sto en bolig kan benyttes til en midlertidig plassering av en enhet for midlertidig botilbud, i påvente av en avklaring av framtidig bruk av eiendommen. Plasseringen vurderes å kunne være i strid med hensynet til barn og unge.

Gamle Årosvei 50B – 420/134

Andelen kommunale boliger i Søgne er relativt lav og levekårene i området rundt gjennomsnittet for kommunen. Vedtatt reguleringsplan åpner ikke for videre utvikling av eiendommen. Det må vurderes om bygging av en boenhet kan gjøres uten at det kommer i konflikt med naturverdiene og landbruksinteressene i området. Plasseringen vurderes i liten grad å komme i konflikt med hensynet til barn og unge.

Det anbefales at eiendommen vurderes videre for avklaring av om det er mulig å bygge en eller to enheter for midlertidig botilbud eller bolig for vanskeligstilte.

Linnegrøvan 9 – Del GB 418/25

Eiendommen grenser til område for forretning/kontor/industri, hvor det ikke er tilrettelagt for å boligbebyggelse, men det er samtidig kort vei til eksisterende boliger i vest. Utbygging til bolig her er i strid med gjeldende planer, men i liten grad i strid med barn og unges interesser.

Eiendommen vurderes som uaktuell for bruk til samlokaliserte boliger, da dette er klart i strid med overordnede planer og det utfordrende å etablere ny større bebyggelse i området på grunn av ustabile grunnforhold, nærhet til dyrka mark og nærhet til elva. Eventuelt kan det vurderes om det er mulig å plassere en enhet for midlertidig botilbud på arealene som benyttes til lagringsplass.

Kuliaveien 71 – GB 20/191

Eiendommen ligger i et område med spredt boligbebyggelse. Fra før av er det en høy andel kommunale boliger innenfor delområde Strai og det er utfordringer knyttet til nærliggende kommunale bolig. Plasseringen vurderes å i liten grad være i strid med

hensynet til barn og unge.

Eiendommen vurderes som aktuell for videre vurdering til midlertidig botilbud, eventuelt ordinær bolig for vanskeligstilte.

Eksisterende samlokaliserte boliger

Som et deloppdrag i arbeidet med å planmessig utvikle kommunens boligmasse, er nåværende samlokalisert boligmasse som disponeres til rus- og psykisk helsefeltet og habilitering gjennomgått av Helse og mestring. Totalt er 60 lokasjoner, hvor noen har stedlig bemanning og andre har ambulant oppfølging, vurdert etter følgende tema:

- Tomt – størrelse og beliggenhet med tanke på utvidelsesmuligheter
- Omfang og kvalitet på boenhetene, personalfasiliteter og fellesarealer
- Nærrområde og nabomiljø – kollektivtransport, nærhet til sentrumsfunksjoner, erfaringer med naboforhold
- Boligens tilstand
- Nåværende bruk – målgruppe og antall plasser
- Vurdering av om boligen er relevant for andre målgrupper enn dagens.
- Utviklingspotensialer

Det er avdekket i kartleggingen at det er et begrenset potensiale for utvikling av de eksisterende samlokaliserte boligene, noen av byggene kan være egnet for andre målgrupper enn de benyttes til i dag.

Det pågår en systematisk kartlegging av behovet til beboerne, som skal benyttes som grunnlag til videre vurdering av utvikling av boligmassen. Når arbeidet med kartlegging av behov har kommet lenger anbefales det at det først ses på utviklingspotensialet ved eksisterende samlokaliserte boliger før nye arealer tas i bruk. Det presiseres at utviklingspotensialet er begrenset, og at behovet for samlokaliserte boliger for personer med helseutfordringer knyttet til rus og/eller psykisk helse i hovedsak må løses på nye arealer.

Klima- og miljøkonsekvenser

Det vil være ulike klima- og miljøkonsekvenser for de forskjellige tomtealternativene.

Ved senere regulering av tomtene som blir valgt skal det redegjøres for klimakonsekvenser, klimatilpasning, miljø- og forurensningskonsekvenser i tråd med kommuneplanens bestemmelse § 3.

Konklusjon

For å dekke framtidige behov for samlokaliserte boliger for personer med rus og/eller psykiske helseutfordringer og midlertidig botilbud anbefaler kommunedirektøren at det settes gang nødvendig planarbeid for å avklare utnyttelse av arealene foreslått som prioritet 1. Dersom arealene satt opp som prioritet 1 ikke lar seg gjennomføre, jobbes det videre med arealer satt opp som prioritet 2

Før nye arealer tas i bruk, anbefales det at det vurderes om det er mulig med utvidelse av eksisterende samlokaliserte boliger eller omdisponering til andre brukergrupper, i tråd med behovene for boliger for vanskeligstilte. Det presiseres at utviklingspotensialet er begrenset, og at behovet for samlokaliserte boliger for personer med helseutfordringer knyttet til rus og/eller psykisk helse i hovedsak må løses på nye arealer.

Punkt 13/26: 1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn

Bilag

Vedtak , 24032026, Sak 16/26, 1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn

Vedtak RPF, 05032026, Sak 14/26, 1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn

Vedtak ARMU, 26032026, Sak 60/26, 1503 Detaljregulering, Kirkegata - vestre del - offentlig ettersyn

1 Kirkegata - vestre del - detaljregulering - plankart - 17.02.2026

2 Kirkegata - vestre del - detaljregulering - reguleringsbestemmelser - 24.02.2026

3 Kirkegata - vestre del - detaljregulering - planbeskrivelse - 23.02.2026

4 Kirkegata - vestre del - illustrasjonsplan - 18.02.2026

5 Kirkegata - vestre del - snittegninger - 12.01.2026

6 Kirkegata - vestre del - sjekklister for risiko og sårbarhet - 20.03.2023

7 Kirkegata - vestre del - oppstartsinns spill - 2020

9 Reguleringsplan for Kirkegata, miljøsoner - plan id 700 - vedtatt 29.10.1997

8 Gatebruk og parkering i Kvadraturen - barn og unge gir innspill - 2016

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2020006455
Saksbehandler Elin Abel Bergland

Behandlet av	Møtedato	Saknr
3 Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget 2025-26	24.03.2026	
4 Areal- og miljøutvalget	26.03.2026	
Eldrerådet	05.03.2026	13/26
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	05.03.2026	14/26

1503 DETALJREGULERING, KIRKEGATA - VESTRE DEL - OFFENTLIG ETTERSYN

ELDRERÅDET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 05.03.2026 SAK 13/26

Eldrerådets innstilling

1. Areal- og miljøutvalget legger detaljregulering for Kirkegata – vestre del med plankart sist datert 17.02.2026 og bestemmelser sist datert 18.02.2026 ut til offentlig ettersyn.
2. Areal- og miljøutvalget legger oppheving av reguleringsplan for Kirkegata, miljøsone, plan id 700, vedtatt 29.10.1997, ut til offentlig ettersyn.
(Enst.)
3. I forbindelse med den stadige reduksjonen av antall gateparkeringsplasser i sentrum må det utarbeides nye rettighetskriterier som best mulig ivaretar og prioriterer brukere med funksjonsnedsettelse og eldre med reduserte mobilitetsfunksjoner
(Enst.)

Forslag:

Eldrerådet fremmet følgende tilleggsforslag:

«I forbindelse med den stadige reduksjonen av antall gateparkeringsplasser i sentrum må det utarbeides nye rettighetskriterier som best mulig ivaretar og prioriterer brukere med funksjonsnedsettelse og eldre med reduserte mobilitetsfunksjoner.»

Voteringer:

Eldrerådets tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt. Vedtakets punkt 3 Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

06.03.2026

Punkt 14/26: Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Bilag

Vedtak RPF, 05032026, Sak 13/26, Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Vedtak Form, 18032026, Sak 23/26, Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Vedtak OPPV, 17032026, Sak 15/26, Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Vedtak HELSEUTV, 10032026, Sak 16/26, Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Dato 26. februar 2026
Saksnr.: 2025019615-2
Saksbehandler Priscilla Hilton
Godkjent av Brede Skaalerud
Kristin Eidet Robstad
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Eldrerådet	05.03.2026
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	05.03.2026
Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget 2025-26	10.03.2026
Helseutvalget	10.03.2026
Oppvekstutvalget	17.03.2026
Formannskapet	18.03.2026

Møtedato

Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov og ny helseberedskapslov

Forslag til vedtak

1. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov
2. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny helseberedskapslov

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet sender på høring forslag til ny lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven). Samtidig sender departementet også på høring forslag til ny lov om smittsomme sykdommer mv. (smittevernloven). Høringsfristen er 8. april 2026.

Departementet anfører at de to lovene henger sammen og supplerer hverandre og at begge lovene kan være helt avgjørende for å kunne håndtere alvorlige helsekriser. Felles for begge lovene er at de gir kommunene, departementet og regjeringen nødvendige fullmakter til å håndtere helsekriser.

I kommunedirektørens forslag til høringsinnspill støttes i all hovedsak endringene i begge lovforslag. Det påpekes særskilte konsekvenser endringene vil få for kommunen og hvordan dette vil utløse behov for økte ressurser eller kompetanse. Endringer som påfører kommunen økte kostnader forutsettes dekket gjennom statlige overføringer.

Forslag til høringsinnspill er basert på juridiske, helsefaglige- og beredskapsfaglige vurderinger i de relevante kompetansemiljøene i kommunen.

Vedlegg:

[Høringsbrev og høringsnotat](#) til ny lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)

[Høringsbrev og høringsnotat](#) til ny lov om smittsomme sykdommer mv. (smittevernloven)

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Helse- og omsorgsdepartementet sender på høring forslag til ny lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven). Samtidig sender departementet også på høring forslag til ny lov om smittsomme sykdommer mv. (smittevernloven). Høringsfristen er 8. april 2026.

Departementet anfører at de to lovene henger sammen og supplerer hverandre og at begge lovene kan være helt avgjørende for å kunne håndtere alvorlige helsekriser. Felles for begge lovene er at de gir kommunene, departementet og regjeringen nødvendige fullmakter til å håndtere helsekriser.

Når det gjelder **smittevernloven** foreslås det at loven gis en ny inndeling og systematikk. Erfaringene fra koronapandemien har vært sentrale for arbeidet, men også de bestemmelsene som brukes hver eneste dag i landets kommuner og på sykehusene er vurdert. Høringsnotatet er omfattende.

I tråd med regjeringens Totalberedskapsmelding, har departementet gjort en bred og helhetlig gjennomgang av smittevernloven for å sikre nødvendige hjemler for å håndtere mulige krisesituasjoner. I arbeidet har departementet også sett hen til en rekke andre arbeider, blant annet fra Koronakommisjonen, Koronautvalget og Forsvarskommisjonen, Helseberedskapsmeldingen samt Stortingets arbeid med de nye bestemmelsene i sivilbeskyttelsesloven og Stortingets koronahøring.

Av høringsbrevet kommer det frem at departementet i forslag til ny smittevernlov har ønsket å utforme et regelverk som kan vare over tid, som kan sikre at befolkningen har tillit til regelverket og myndighetenes bruk av det og som klart angir hvilke vilkår som må være oppfylt for å kunne iverksette smitteverntiltak. Dette innebærer at regjeringen må gis nødvendige fullmakter til å kunne håndtere alvorlige kriser raskt, samtidig som Stortinget må kunne ivareta sin lovgiverrolle og kontrollfunksjon på en god måte.

Når det gjelder forslag til ny **helseberedskapslov** har departementet, i tråd med regjeringens Totalberedskapsmelding, gjort en bred og helhetlig gjennomgang av helseberedskapsloven for å sikre nødvendige hjemler for å håndtere mulige krisesituasjoner. I arbeidet har departementet også sett hen til en rekke andre arbeider, blant annet fra Koronakommisjonen, Koronautvalget og Forsvarskommisjonen, Helseberedskapsmeldingen samt Stortingets arbeid med de nye bestemmelsene i sivilbeskyttelsesloven og Stortingets koronahøring.

Departementet har valgt å synliggjøre den helhetlige gjennomgangen ved å foreslå en ny helseberedskapslov. Forslaget viderefører på mange områder dagens helseberedskapslov, med flere mindre endringer av materiell eller presiserende art og enkelte større endringer av prinsipiell art. Dette inkluderer ny regulering av adgangen til ved forskrift å fravike lov (derogasjon). Departementet vil blant annet på bakgrunn av høringsinstansenes innspill ta endelig stilling til om det skal legges frem forslag om ny lov eller om endringer i gjeldende lov.

1. Forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny smittevernlov

Generelle vurderinger

Departementet vurderer at smittevernloven fra 1994 i hovedsak har stått seg godt, men at erfaringene fra koronapandemien og endrede samfunnsforhold viser behov for oppdatert struktur, tydeligere hjemler og bedre samordning mellom nivåene. Kristiansand kommune deler denne vurderingen og støtter en modernisering av regelverket med mer oversiktlig systematikk som klargjør myndighetslinjer, roller og ansvar på statlig og kommunalt nivå og som setter krav til vurdering av tiltak.

Kristiansand kommune støtter i all hovedsak forslaget til ny smittevernlov, men ser imidlertid at flere av forslagene vil kreve økt ressursbruk lokalt, noe som vil forutsette statlig finansiering

Nedenfor kommenteres særskilte forslag, som utgjør forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune:

Kommunen støtter:

- **at nasjonale, inngripende tiltak forankres på regjeringsnivå, med tilhørende demokratisk kontroll**

HOD ønsker ikke å videreføre Helsedirektoratets myndighet etter paragraf 7-10 til å bestemme at kommunerskal utføre nærmere bestemte tjenester eller tiltak..., og heller ikke videreføre paragraf 7-11, departementets hjemmel til å gi forskrifter om organisering, samarbeid, oppgaver og smittevernberedskapen. Kristiansand kommunen støtter at Helsedirektoratets hjemmel til å foreslå befolkningsrettede smitteverntiltak foreslås overført til Kongen.

Kommunene støtter:

- **lovfesting av at hensynet til barn og unges beste skal inngå i vurderingsgrunnlaget for smitteverntiltak**

Lovfesting av at hensynet til barn og unges beste skal inngå i vurderingsgrunnlaget for smitteverntiltak i tråd med Grunnlovens paragraf 104. Barn skal ha en mest mulig normal hverdag også under kriser/pandemier. Dette endrer hvordan høringer eller andre innspillsprosesser bør gjennomføres i krise. Det vil være behov for forhåndsdefinerte høringsgrupper som kan representere barn og unge.

En vurdering av konsekvenser for barn forutsetter ofte kunnskap fra flere sektorer. Det vil derfor være nødvendig at helsemyndigheter, utdanningssektoren og andre relevante aktører samarbeider om å belyse konsekvenser. For kommunens del vil det være viktig å sikre gode strukturer for dette.

Kommunen støtter:

- **åpenhet om begrunnelser for smitteverntiltak og gjennomføring av innspillsprosesser.**

I fremtidige pandemier er det en målsetting å gjennomføre høring eller innspillsprosesser i større grad for å innhente befolkningens synspunkt, og opprette nettverk- eventuelt etterhøringer. HOD foreslår at når smitteverntiltak fastsettes i forskrift, skal kunnskapsgrunnlaget formidles av den som fattet vedtaket. Begrunnelser for vedtak skal så snart som mulig skriftlig gjøres og gjøres tilgjengelig på **regjeringen.no**.

Kristiansand kommunen støtter dette forslaget som vil bidra til større grad av forståelse for vedtak, og skape tillit og bedre etterlevelse.

Kommunen støtter:

- **klarere vilkår for bruk av smitteverntiltak og hvem som kan vedta dem.**

HOD foreslår å videreføre Kongens hjemmel til å gi forskrift om isolering (smittet person), smittekarantene (eksponert person) og andre begrensninger i bevegelsesfriheten. Tiltakene forutsetter alvorlig utbrudd av allmennfaglig smittsom sykdom (samfunnskritisk sykdom), med formål å forebygge/motvirke overføring.

Dette er generelle befolkningsrettede tiltak for en ubestemt krets av personer. Man kan ikke bruke tvang for å håndheve dette. HOD foreslår å lovfeste at forskriften snarest mulig skal meddeles Stortinget, og slik sikre Parlamentarisk kontroll.

HOD foreslår å klargjøre at kommunene ikke har en slik hjemmel til å forskriftsfeste pålegg om isolering eller smittekarantene for en ubestemt krets personer. Kommunene kan treffe individuelle vedtak.

- **Kommuneoverlegens hastevedtak**

Kristiansand kommune stiller spørsmål med om kommuneoverlegens hastevedtak bør behandles politisk.

Kommuneoverlegens myndighet til å vedta smitteverntiltak når det haster videreføres. Slike vedtak kan for eksempel gjelde begrensninger i sosial omgang, avsperring og smittesanering og iverksetting av tiltak. Den generelle tidsbegrensningen for vedtak fattet med hjemmel i ny Smittevernlov er inntil 30 dager.

Samtidig lovfestes at kommuneoverlegen så snart som mulig skal orientere kommunestyret eller den som har delegert myndigheten, slik at de kan vurdere behovet for eventuell omgjøring. Det er uklart hvordan en slik saksgang vil være. Ifølge Kommuneloven skal prinsipielle saker vedtas politisk. I lys av dette stilles spørsmål med om kommuneoverlegens hastevedtak bør gjennom full politisk behandling og deretter vedtas av Formannskapet. Kristiansand kommune ber om at dette belyses nærmere.

Kommunen støtter og gir innspill til at:

- **kommunene har behov for bedre tilgjengelig veiledning ved omfattende smitteverntiltak.**

I høringen er det stilt spørsmål om hvordan statlige myndigheter bør samarbeide med kommuner ved omfattende smitteverntiltak i hele/deler av landet.

Kommuneleger og ledelse bør få informasjon om nye retningslinjer/tiltak **før** befolkningen. Det er behov for tilgang til juridisk kompetanse. Dette vil være spesielt krevende for små kommuner. Statlige etater som Helsedirektoratet må være med tilgjengelig for spørsmål i forbindelse med innføring av nye tiltak. Det er nødvendig med en vakthavende jurist i Helsedirektoratet.

Under pandemien ble veiledning gitt gjennom pressekonferanser. Dette medførte en enormt trykk inn mot kommunene, hvor mange ønsket svar på spørsmål om det nye tiltakene og hvordan de rammet den enkelte. Det oppstod samtidig konflikter, fordi store deler av kapasiteten til kommuneoverlegene gikk til å svare ut spørsmål.

Kommunen gir innspill til høringsspørsmålet:

- **hva skal stå i lovteksten kontra i forarbeider?**

Formålet for Smittevernloven er» å verne befolkningen mot smittsomme sykdommer ved å forebygge dem og motvirke at de overføres i befolkningen, samt motvirke at slike sykdommer føres inn i Norge eller føres ut av Norge til andre land. Loven skal sikre at helsemyndighetene og andre myndigheter setter i verk nødvendige smitteverntiltak og samordner sin virksomhet i smittevernarbeidet. Loven skal ivareta rettsikkerheten til den enkelte som blir omfattet av smitteverntiltak etter loven»

HOD foreslår å videreføre gjeldende formålsbestemmelse i ny lov § 1-1 og presisere i forarbeidene at hensynet til å unngå betydelig overbelastning av helse- og omsorgstjenesten vil være relevant for å oppnå formålet om å verne befolkningen.

I høringsbrevet stilles det spørsmål til høringsinstansene om dette skal stå i lovteksten eller om det er tilstrekkelig at det framgår av forarbeidene. Kristiansand kommune vurderer at når denne loven skal anvendes så skal den forstås av personell og befolkning som ikke er juridisk skolert. Kristiansand kommune anbefaler at disse sentrale prinsippene står i selve lovteksten. Det vil bedre forståelsen hos personell som skal utføre de nye tiltakene, og det vil være et godt pedagogisk virkemiddel overfor befolkningen som vil bli utsatt for tiltakene. Forståelse er viktig for tillit og etterlevelse.

Kommune støtter forslag i

- **nytt kapittel om vaksinasjon**

Dette kapittelet hjemler forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram.

HOD foreslår å fjerne hjemmel til å påby vaksinasjon. Forskning tyder ikke på at tvang gir høyere vaksinasjonsdekning (Drew 2019). Stortinget kan fremme forslag om vaksinasjonspåbud. HOD foreslår også å fjerne hjemmelen til å pålegge personer som ikke er vaksinert å oppholde seg i bestemte områder..., samt nekte deltagelse i organisert samvær.

Kristiansand kommune støtter endringer vedr. bruk av tvang og påbud når det gjelder vaksinasjon. Det viktige arbeidet er å gi befolkningen og helsepersonell grunnleggende kunnskap om vaksiners virkemåter og effekt, og grunnleggende kunnskap om hvorfor vi anbefaler vaksiner. Det er en feilslutning å anta at kunnskapen er kjent, også blant egne ansatte i helse. Det er vist i en studie utført av FHI at her er et område med betydelig kunnskapsmangel. Artikkel publisert i okt. 2024, "Drivers and barriers of seasonal influenza vaccination 2015/16 and 2019/20 to 2022/23- a survey on why most Norwegians don't get flu vaccine."

Det følger av dette at kommunikasjonsstrategier, hvilke plattformer man skal bruke, blir viktig arbeid. I Kristiansand kommune har et informasjonsarbeid knyttet til influensavaksiner til ansatte i pasientnært arbeid gitt en økning i dekning på 9,5%. Forut for dette hadde dekningen falt fra 50% til 34% over få år. Dette er en del av et større perspektiv der det er viktig å opprettholde befolkningens tillit til kommunen som en leverandør av riktig kunnskap og velbegrunnede råd, både når det gjelder anbefalinger av vaksiner og tiltak under utbrudd.

Kristiansand kommunes innspill knyttet til særskilte forslag og tiltak som vil kreve finansiering

Høringsdokumentene beskriver nye plikter og økte krav til kommunene, men uten å presisere hvordan disse skal finansieres. Dette gjelder blant annet krav til beredskapsplanverk, digital rapportering og overvåking, operativ iverksetting av isolering/karantene og styrket informasjonsberedskap. Uten tydelig statlig finansiering risikerer kommunene å ikke kunne oppfylle lovens intensjoner.

Kommuneoverlegene mangler digitale smittesporingsverktøy til overvåkning og smittesporing, der man kan lagre personsensitive opplysninger. Man har ikke elektroniske dokumentasjonsmuligheter som tilfredsstiller lovkrav. Kristiansand kommune anbefaler nasjonal finansiering og drift av felles digitale løsninger for overvåking/rapportering, med støtte til kommunal implementering.

En av kommunelegens oppgaver er å ha en oversikt over smittesituasjonen i kommunen, per i dag gir verktøyet «CoSy» en oversikt over hovedsaklig luftveissmitte og korona/influenza vaksinerings. Dette gir imidlertid ikke en tilstrekkelig oversikt over den totale smittesituasjonen i kommunen. Det er behov for videreutvikling på dette området for å kunne oppdage og smittespor smittespredning i en gruppe og komme med målrettede tiltak tidligere.

Et smittesporingsverktøy som kan tas i bruk i «fredstid», vil være øvd på til større hendelser. En ville og kunne gå tilbake for å lære noe av hendelser og beslutninger om er tatt. Statlig finansiering og felles digitale løsninger vil muliggjøre og dele en «situasjonsforståelse» med andre kommuner under større utbrudd, dersom man har felles verktøy.

2. Forslag til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til ny helseberedskapslov

Generelle vurderinger

Kristiansand kommune støtter i all hovedsak lovforslaget som er sendt på høring

Nedenfor kommenteres særskilte forslag som vil utgjøre Kristiansand kommunes høringsinnspill:

§ 1-1 Endret formålsparagraf

a. Kristiansand kommune støtter at formålet utvides til også å omfatte «ved kriser og katastrofer i fredstid og under krig eller når slike situasjoner truer». Imidlertid påpekes at ved å utvide formålet så gis det en utvidet fullmakt til å iverksette omfattende tiltak i samfunnet «når slike situasjoner truer». Dette omtales på side 320-323 i høringsdokumentet. Loven eller forarbeidene bør i enda større grad beskrive hva som skal til for å definere at «slike situasjoner truer».

b. Kristiansand kommune støtter at formålet utvides til å «legge til rette for motstandsdyktighet og evne til omstilling og prioritering for å hindre at helse- og omsorgstjenestens og sosialtjenestens kapasitet overskrides ved kriser og katastrofer i fredstid og under krig». Det er positivt at begrepet «prioritering» tas inn i lovteksten. I situasjoner som i loven defineres som kriser og katastrofer, vil enkelte tjenester som vanligvis leveres til innbyggere ikke kunne leveres. Andre tjenester må leveres med lavere kvalitet enn vanlig. Dette omtales blant annet i høringsnotatet side 340-341.

§ 1-5 Når fullmaktsbestemmelsene i loven gjelder

Kristiansand kommune støtter at beslutningen av om vilkårene i loven er oppfylt skal tas av Kongen i statsråd og ikke kan delegeres til departementet. Videre støttes at det sikres best mulig parlamentarisk og demokratisk kontroll når loven skal anvendes. Dette omtales under § 7-1 på side 344-345 og kobles der mot beredskapsloven §§ 3 og 4.

§ 4-1 Tjenesteplikt og beordring

Kristiansand kommune støtter at øvre aldersgrense økes fra 67 til 72 år.

§ 7-1 Adgang til å fastsette forskrifter som fraviker gjeldende lovgivning (derogasjon)

Kristiansand kommune støtter at det gis slik adgang og at det er Kongen i statsråd som har slik adgang.

§ 7-2 Krav om forholdsmessighet ved fastsettelse av forskrifter

Kristiansand kommune støtter at det skrives eksplisitt i lovteksten: «I forholdsmessighetsvurderingen skal blant annet hensynet til barnets beste og andre samfunnsmessige konsekvenser vurderes og avveies». Dette er en viktig læring fra Norges håndtering av pandemien.

7-3 Begrensninger i adgangen til å fastsette forskrift med lovs innhold eller som fraviker gjeldende lovgivning

«Forskrifter fastsatt i medhold av § 7-1 kan bare begrense rettigheter så langt det er forenlig med Grunnloven og menneskerettsloven.»

I høringsbrevet stilles det spørsmål til høringsinstansene om dette skal stå i lovteksten eller om det er tilstrekkelig at det framgår av forarbeidene. Vår vurdering er at når denne loven skal anvendes så omfatter det personell og befolkning som ikke er juridisk skolert. Det anbefales derfor at disse sentrale prinsippene står i selve lovteksten. Det vil bedre forståelsen hos personell som skal utføre de nye tiltakene, og det vil være et godt pedagogisk virkemiddel overfor befolkningen som vil bli utsatt for tiltakene.

Punkt .: Referatsaker

Punkt R-3/26: Endring av reguleringsplan for Benestad BB1 og BB5 - felt BBB4 og BBH – offentlig ettersyn

Bilag

1. Plankart, datert 05.01.2026
2. Reguleringsbestemmelser, sist revidert 16.12.2025
3. Planbeskrivelse, sist revidert 16.12.2025
- 3a. Saksfremlegg til offentlig ettersyn
- 3b. Saksprotokoll ARMU - offentlig ettersyn
4. Foreløpige tegninger
5. Landskapsplan
6. Teknisk plan
7. Overordnet VA-notat -Nybygg Drangsvann
8. Geoteknisk notat
9. Støyutredning
10. Luftkvalitet
11. Mobilitetsplan
12. Klimagassnotat
13. Sulfidvurderinger
14. Sjekkliste ROS
15. Referat fra medvirkningsmøte
16. Referat fra oppstartsmøte
17. Alle innspill til varsel om oppstart
18. Uttalelse fra Miljøretta helsevern til størrelse på lekeareal
19. Adresseliste Benestad BB1 og BB5 - felt BBB4 og BBH - Offentlig ettersyn

Punkt R-4/26: 1571 Detaljregulering, Kvartal 71 - vestre del - melding om vedtatt reguleringsplan

Bilag

1571 Plankart

1571 Plankart kjeller

1571 Reguleringsbestemmelser

1571 Planbeskrivelse

1571 Saksfremlegg

1571 Saksprotokoll

Adresseliste Kvartal 71 - vestre del - Melding om bystyrevedtak

Punkt R-5/26: 1580 Detaljregulering, E18 Ytre ringvei - melding om vedtatt reguleringsplan

Bilag

1. Plankart
2. Bestemmelser
3. Planbeskrivelse
4. Saksfremlegg
5. Saksprotokoll
6. Adresseliste

Kristiansand
kommune

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår ref.:
PLAN-20/05832-171
(Bes oppgitt ved henvendelse)
Deres ref.:

Dato
03.02.2026

1580 Detaljregulering, E18 Ytre ringvei - melding om vedtatt reguleringsplan

Den 28.01.2026 godkjente Kristiansand bystyre detaljregulering for E18 Ytre ringvei. Vedtatt reguleringsplan avgjør arealbruken innenfor planområdet, og er straks bindende for framtidig arealbruk.

Plandokumenter

Plankart, reguleringsbestemmelser og planbeskrivelse slik de ble vedtatt, saksfremlegg, vedtak og andre sentrale saksdokumenter finner du på vår hjemmeside www.kristiansand.kommune.no/bystyrevedtak.

Retten til å klage på vedtaket

Dersom du er part, eller på annen måte har rettslig klageinteresse, kan vedtaket påklages, med hjemmel i plan- og bygningsloven §§ 1-9 og 12-12, 3.ledd og forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage på vedtaket er 28.02.2026. Klagen må fremsettes skriftlig og må være grunngitt og undertegnet av klageren.

Klagen sender du til Kristiansand kommune ved plan og bygg, postboks 4, 4685 Nodeland eller til post.byutvikling@kristiansand.kommune.no. Klagen merkes med kommunens referansenummer. Kommunen behandler klagen og sender saken videre til Statsforvalteren for avgjørelse dersom klagen ikke tas til følge.

Det opplyses samtidig om adgangen til å be om utsatt iverksetting av vedtak, jf. forvaltningsloven § 42. Det betyr at reguleringsplanen først gjelder fra det tidspunktet klagefristen har gått ut eller at klagen er avgjort av Statsforvalteren.

Ekspropriasjon(erverv), erstatning og innløsning

I enkelte tilfeller kan det være aktuelt å erverve eiendom. Det vil da bli innledet forhandlinger om grunn- og ulempeerstatning. Forhandlinger om erstatningsarealer kan også være aktuelt. Loven åpner også for ekspropriasjon av grunn, jf. plan- og bygningsloven kapittel 16.

Sikker digital post
www.kristiansand.kommune.no/eDialog

E-postadresse
post.byutvikling@kristiansand.kommune.no

Postadresse
Postboks 4
4685 Nodeland

Besøksadresse
Rådhuskvartalet,
Rådhusgata 18

Kommunalområde
Plan

Saksbehandlers
telefonnummer:
95997992

Telefon
38 07 50 00

Nettadresse
kristiansand.kommune.no

Org. nummer NO985713529

Etter gjeldende rett er utgangspunktet at rådighetsbegrensninger med bakgrunn i reguleringsplaner kan gjennomføres uten erstatningsplikt for kommunen. Bare i unntakstilfeller blir det tale om erstatning for slike inngrep.

Pbl § 15-3 gir rett til å kreve erstatning dersom reguleringsplanen legger så store bånd på en ubebygd eiendom at den blir ødelagt som byggetomt, og at den heller ikke kan nyttes på regningssvarende måte. Dette innebærer ifølge rettspraksis at en grunneier i alminnelighet ikke har krav på erstatning for tap av fordeler eller for nye ulemper som måtte følge av en ny eller endret regulering.

Pbl § 15-2 gir rett til å kreve innløsning dersom reguleringsplanen gir rett til å ekspropriere en ubebygd eiendom i sin helhet eller så stor ubebygd del av eiendom at denne ikke kan nyttes på regningssvarende måte.

Du finner plan- og bygningsloven på www.lovdatabasen.no

Hvis du mener du har rett på erstatning, eller at du kan kreve innløsning, må krav om dette fremsettes innen tre år.

Eventuelle krav sender du til Kristiansand kommune ved Klima og arealutvikling, Analyse og eiendomsutvikling, Postboks 4, 4685 Nodeland.

På vår hjemmeside www.kristiansand.kommune.no/plan-personopplysninger/ finner du informasjon om hvordan vi behandler personopplysninger som du sender inn til oss.

Ta kontakt med saksbehandler, Jøran Syversen, telefonnummer 95997992, dersom du har spørsmål.

Med vennlig hilsen

Jøran Syversen
Saksbehandler
Sign.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:

1. Plankart
2. Bestemmelser
3. Planbeskrivelse
4. Saksfremlegg
5. Saksprotokoll
6. Adresseliste

Mottakere:

Thomas Eikeland Fiskå
Glenn-Rune Seland
adressater i henhold til liste
Gjøran Johnsen
Jens Freuchen
Otto Randøy
Signe Mari Wiland
Silje Hauge
Halvor Fjermeros

Kopi til:

NORCONSULT AS AVD KRISTIANSAND
NYE VEIER AS

Punkt R-6/26: 1676 Detaljregulering, Salbostad, Søm - varsel om oppstart av reguleringsarbeid

Bilag

Plangrense-A3-L100226

Planinitiativ

Planvarsel

Varslingsbrev Salbostad Søm 130226

Vedlegg - Illustrasjoner

Punkt R-7/26: 87E15 Detaljregulering Torridalsveien 86A - C og Major Laudals vei 21, endring av reguleringsplan - offentlig ettersyn

Bilag

- 1 Plankart 12.01.2026
- 2 Reguleringsbestemmelser 12.01.2026
- 3 Planbeskrivelse
- 4 Snitt_sitplan_solskygge
- 5 3D- illustrasjoner
- 6 merknader samlet
- 7 Referat fra medvirkningsmøte 25.09.24
- 8 VA-Rammeplan Torridalsveien 86
- 9 VA - rammeplan, situasjonsplan
- 10 Notat prøvegraving 29.06.2022
- 11 ROS- sjekklister 01.12.2025
- 12 Saksprotokoll 29.01.2026
- 13 Saksframlegg
- 14 Adresseliste Torridalsveien 86A-C og Major Laudals vei 21 - Offentlig ettersyn

Punkt R-8/26: 1566 Detaljregulering, Hattesteinen - Flekkerøy - melding om vedtatt reguleringsplan

Bilag

1. 1566 Plankart
2. 1566 Reguleringsbestemmelser
3. 1566 Planbeskrivelse
4. 1566 Saksfremlegg
5. Saksprotokoll byst, 28012026, Sak 5_26

Adresseliste Hattesteinen - Flekkerøy - Melding om bystyrevedtak

Punkt R-9/26: Varsel om oppstart av detaljregulering for 1690 Sjøledning fra Høllen til Bredalsholmen

Bilag

Høllen Bredalsholmen - kart - forslag til planavgrensning

Adresseliste Sjøledning fra Høllen til Bredalsholmen - Melding om oppstart